

**УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ**

**ДЕЛАТНОСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

- Мастер рад -

Ментор:

Проф. др Милош Прица

Студент:

Милош Марковић

Број индекса: М002/21-УП

Ниш, 2022.

САДРЖАЈ:

УВОД	3
<i>Глава I</i>	6
ПОЈАМ И ОРГАНИЗАЦИЈА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ	6
1. Појам државне управе	6
2. Организација државне управе	8
3. Министарство као основни орган државне управе	9
<i>Глава II</i>	11
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА	11
1. Унутрашњи послови – развој појма	11
2. Делатност Министарства унутрашњих послова – општи осврт	13
3. Организација Министарства унутрашњих послова – општи осврт	17
4. Дирекција полиције као организациона јединица Министарства унутрашњих послова	23
<i>Глава III</i>	28
ПОЛИЦИЈА КАО СЛУЖБА У САСТАВУ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА	28
1. Појам и врсте полиције	28
2. Делатност полиције	31
3. Правна начела у обављању полицијске делатности	33
4. Етичка начела у обављању полицијске делатности	35
5. Циљеви полицијске делатности	36
<i>Глава IV</i>	37
ПОЛИЦИЈА ОПШТЕ НАДЛЕЖНОСТИ	37
1. Управа полиције опште надлежности	37
2. Делатност полиције опште надлежности	42
3. Полицијска овлашћења, мере и радње	45
<i>Глава V</i>	48
ПОЛИЦИЈА ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ	48
1. Криминалистичка полиција	48

2. Саобраћајна полиција	58
3. Гранична полиција	61
<i>Глава VI</i>	66
ПРИРОДА И ПРАКТИЧНИ АСПЕКТ ПОЛИЦИЈСКЕ ДЕЛАТНОСТИ	66
1. Природа полицијске делатност	66
2. Практични аспект полицијске делатности.....	68
ЗАКЉУЧАК	74
ЛИТЕРАТУРА	76
Сажетак и кључне речи	80
Summary and key words	81
БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА	82

УВОД

Од најстаријих времена људске цивилизације присутна је тежња за друштвеним организовањем и успостављањем функционалног система управљања који ће обезбедити несметано функционисање људске заједнице. Кроз различите епохе, људско друштво се организовало на различите начине, почев од примитивних племенских заједница, преко једноставнијих облика државних творевина до савременог облика државе, са јасно успостављеном организацијом и поделом власти. Свака власт, у ком год облику била организована, тежила је успостављању адекватног механизма контроле грађанства, у циљу очувања реда, мира и стабилности, али и очувања државне власти. Временом, са развојем државе као правне категорије долази до развоја државног апарата, а са развојем и прихватањем концепта правне државе и до поделе власти и груписања надлежности између његових саставних елемената.

Савремене тежње у погледу организације државног апарата оличене у концепту правне државе прихвата и важећи Устав Републике Србије, прокламовањем владавине права и принципа поделе власти као основних претпоставки устројства државног апарата Републике Србије.

У складу са општеприхваћеним принципом поделе власти, управни послови у важећем правном поретку Републике Србије поверени су државној управи, односно органима и организацијама у њеном саставу, при чему се издвајају министарства као највиши, самостални органи управе и вршиоци послова државне управе, потчињени непосредно Влади.

Област унутрашњих послова као област државног деловања којом се најнепосредније утиче на остваривање безбедности Републике Србије и остваривање Уставом и законом зајемчених права грађана, додељена је у надлежност Министарству унутрашњих послова Републике Србије, као централном органу државне управе надлежном за обављање унутрашњих послова.

Обзиром на улогу и значај коју област унутрашњих послова има у функционисању савремених држава и друштва, предмет овог рада биће делатност Министарства

унутрашњих послова Републике Србије, са посебним освртом на делатност полиције у саставу Дирекције полиције. Имајући у виду хетерогеност делатности Министарства унутрашњих послова, аутор ће настојати да кроз рад изврши свеобухватну анализу полицијске делатности и укаже на разлику између управних радњи и управно-регулаторне делатности полиције, као и да укаже на практичан аспект примене неких полицијских овлашћења.

Циљ овог мастер рада јесте да се са правног аспекта објасни делатност Министарства унутрашњих послова, као једног од најзначајних у свакој правној држави, као и да кроз једну свеобухватну анализу укаже на потребу дистинкције управних радњи и управно-регулаторне делатности полиције као службе са круцијалном улогом у очувању демократских вредности савремених друштава. Полиција у Републици Србији је сложен, специфичан и динамичан организациони систем, који се битно разликује од осталих друштвених система, што условљава посебне принципе полицијског деловања, посебну законску регулативу којом се сви ти принципи и делатности регулишу. Чини се да, што се тиче самог тог нормативног оквира којим је заокружена целина делатности Министарства унутрашњих послова кроз бројне законе и још бројније подзаконске акте, није на задовољавајућем нивоу, пре свега због бројности прописа, затим неусклађености и недоречености, а имајући у виду и Споразум о стабилизацији и придруживању аутор је мишљења да одређене промене тек следе, а са циљем убрзања европских интеграција.

Систематизација рада учињена је тако да је рад подељен у више целина кроз које се детаљно и свеобухватно анализирају релеватни законски и подзаконски прописи, затим теоријска разматрања одређених појмова, као и практични апспект полицијске делатности приказан кроз призму конкретних примера. У првом поглављу говори се о појму државне управе, као и њеној организацији, а затим се сагледава појам министарства као основног органа државне управе. Надаље, аутор даје преглед Министарства унутрашњих послова, анализирајући најпре сам назив унутрашњи послови, а потом даје преглед целокупне организације Министарства унутрашњих послова. У трећем поглављу акценат је стављен на полицију, при чему врши анализу и даје објашњење појма и врсте полиције, говори о њиховој хетерогеној делатности, начелима и циљевима исте. У четвртном и петом делу рада, направљена је разлика између опште и посебних врста полиције уз обраду

делатности сваке појединачно, а на крају у шестом делу, сагледан је практични аспект примене неких полицијских овлашћења у обављању полицијских послова, улога Министарства унутрашњих послова у спречавању и отклањању последица природних непогода у Републици Србији, затим у погледу спортских приредби, насиља у породици, као и издавања уверења и других исправа о којима се при Министарству унутрашњих послова води евиденција.

Израда рада праћена је употребом пре свега, нормативног и догматског метода, као и социолошког и историјскоправног метода из разлога што без познавања историјског развоја одређене друштвене појаве није могуће с довољно података проучавати ни садашње позитивно право које је у великој мери производ историјских околности и утицаја прошлих права. Употребом наведених метода предочен је значај делатности Министарства унутрашњих послова, с нагласком на делатност Дирекције полиције, опште и посебних врста полиција.

Глава I

ПОЈАМ И ОРГАНИЗАЦИЈА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

1. Појам државне управе

Остваривање концепта правне државе заснованог на принципима владавине права и поделе власти незамисливо је без добро организоване и ефикасне државне управе, као дела извршне власти који врши управне послове. Причу о државној управи немогуће је започети без осврта на сам појам управе. С тим у вези, у правној теорији срећу се различити приступи, те се прави разлика између позитивног и негативног приступа појмовном одређењу управе.

Поборници негативног приступа истичу сложеност феномена управе и полазе од хипотезе да јединствена дефиниција не постоји, јер због разноврсности и специфичности управних послова, није могуће једном дефиницијом обухватити све функције управе, те се иста одређује као оно што остаје ван домашаја судства и законодавства. Управа је све оно што није законодавство и судство¹. Насупрот негативног, присталице позитивног приступа сматрају могућим појмовно одређење управе и то кроз дефинисање суштине управне делатности, без набрајања и описивања разноврсних и многобројних функција управе, при чему се прави разлика између управе у теоријско-правном и управе у позитивно-правном смислу.

Теоријско-правни појам управе може се одредити са два аспекта, органског, полазећи од устројеног тела управе односно њене организације, и функционалног, полазећи од послова додељених у надлежност управи. Органски појам управе, значи да се он заснива се на органу, то јест субјекту-вршиоцу управе². Управа у организационом смислу дефинише се као један део државног апарата или посебна врста државних органа или организација који се означавају као државно управни органи³, односно као правом одређена системска екстерна и интерна структура државних органа управе и других органа и организација који врше јавна (управна) овлашћења, у прописаним односима

¹Предраг Димитријевић, Управно право - општи део, Медивест, Ниш, 2017, стр. 67

²Ратко Марковић, Управно право, Београд, 2002, стр. 77-79

³Невенка Бачанин, Управно право, Крагујевац, 2002, стр. 3

динамичке интеракције, на бази хијерархије или координације, зависно од природе управних послова⁴, док управа у функционалном смислу представља укупност свих активности управе којима она извршава управне послове.

Позитивно-правни појам управе одређен је важећим правним нормама, при чему се такође прави разлика између организационог и функционалног појма. Управа у организационом смислу представља сложени систем органа, организација и тела која у себи садрже прописану организациону структуру⁵, док се приликом одређивања позитивно-правног појма управе у функционалном смислу полази од послова који су позитивним прописима поверени управи, те се управа дефинише као скуп управних послова које обављају органи државне управе, али и други органи и организације који имају јавна овлашћења.

Аутор је мишљења да су појмовна одређења управе до којих се долази у оквиру позитивног приступа дефинисању много прихватљивија, јер се обзиром на значај и улогу управе у функционисању савремених држава, иста не може дефинисати самим навођењем онога што она није, односно навођењем да је управа све оно што није законодавство и судство, док је разликовање организационих и функционалних појмовних одређења са практичног аспекта беспредметно јер нема органа без функционалне надлежности, нити надлежности без органа који ће је обављати.

Од појма управе треба разликовати појам државне управе. Државна управа је управа у ужем смислу, то је појам који обухвата само државне органе и организације који обављају управне послове и задатке као своју основну делатност. Државна управа јесте део извршне власти Републике Србије који врши управне послове у оквиру права и дужности Републике Србије, а сачињавају је министарства, органи управе у саставу министарстава и посебне организације⁶.

⁴Предраг Димитријевић, Управно право – општи део, Медивест, Ниш, 2017, стр. 67

⁵Стеван Лилић, Органски појам управе, Анали Правног факултета у Београду, бр.1-4/1983, стр. 487

⁶Богољуб Милосављевић, Управно право са текстовима Закона о општем управном поступку и Закона о управним споровима, једнаесто ажурирано издање, Пројурис, Београд 2018., стр. 14

2. Организација државне управе

Делатност управе подразумева обављање бројних, разноврсних и сложених послова, а један од основних предуслова за успешно обављање поверених послова јесте добра организација, која обезбеђује економично и ефикасно деловање. Питање организације управе привлачи велику пажњу у теорији управног права, будући да делатност управе прожима све сегменте живота грађана и државе, те је као такво и данас веома чест предмет проучавања, како са правног, тако и са бројних других аспеката. У правним поретцима савремених држава, организација државне управе детаљно је регулисана прописима законске и подзаконске регулативе којима је прописана надлежност и организација органа управе, као субјеката који врше управне и одређене друге послове у име и за рачун државе и који су снабдевени овлашћењима за такав рад⁷.

У правном поретку Републике Србије, организација и делатност државне управе регулисана је пре свега Уставом, Законом о државној управи⁸, Законом о министарствима⁹, другим законима и бројним подзаконским актима у форми уредби и правилника. Према Уставу Републике Србије из 2006. године послове државне управе обављају министарства и други органи државне управе одређени законом, а послови државне управе и број министарстава одређују се законом¹⁰. Према Закону о државној управи и Закону о министарствима, државна управа Републике Србије подређена је Влади¹¹ и Народној скупштини¹², а у организационом смислу чине је министарства, органи управе у саставу министарстава (управе, инспекторати и дирекције) и посебне

⁷Богољуб Милосављевић, Управно право са текстовима Закона о општем управном поступку и Закона о управним споровима, једанаесто ажурирано издање, Пројурис, Београд, 2018., стр. 13

⁸Закон о државној управи ("Сл. гласник РС", бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др.закон)

⁹Закон о министарствима („Сл. гласник РС“, бр. 128/2020) који је ступио на снагу 2020. године када је заменио до тада важећи Закон о министарствима („Сл. Гласник РС“, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015 и 96/2015 – др. закон и 62/2017)

¹⁰вид. чл. 136 Устава Републике Србије ("Сл. Гласник РС", бр. 98/2006 и 115/2021)

¹¹Влада као носилац извршне власти прописује унутрашње уређење органа државне управе, поставља и разрешава функционере и службенике у тим органима, усмерава, усклађује и надзире рад органа државне управе.

¹²Народна скупштина као носилац законодавне власти оснива и укида органе државне управе, прописује правила и обезбеђује средства за њихов рад, разматра извештаје о раду органа државне управе, именује и разрешава министре и одлучује о њиховој политичкој одговорности.

организације (секретаријати, заводи и друге организације)¹³, док се делатност заснива на начелима самосталности, законитости, стручности, непристрасности, политичке неутралности, јавности, сразмерности, начела поштовања странака и начела делотворности у остваривању права странака¹⁴.

Ефикасно функционисање органа државне управе подразумева добру усклађеност елемената у саставу тих органа, односно адекватну унутрашњу организацију. Унутрашња организација органа државне управе регулише се правним прописима обично ниже правне снаге од закона, у складу са делокругом органа. У позитивном правном поретку Републике Србије, Влада, посебном Уредбом о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама владе¹⁵ дефинише руководна начела у складу са којима се врши устројство органа државне управе, као и начин припреме и доношења Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији као појединачних аката органа државне управе којима се уређују унутрашња организација и систематизација радних места.

3. Министарство као основни орган државне управе

Основни облик државних органа управе, који се оснива за обављање послова државне управе, представљају министарства.¹⁶ Министарства се, као основни и највиши орган државне управе, оснивају законом, за обављање послова у једној или више међусобно повезаних управних области.

У позитивном праву Републике Србије, оснивање и делокруг рада министарстава регулисани су Законом о државној управи¹⁷, Законом о министарствима¹⁸, другим

¹³вид. чл. 1 Закона о државној управи („Сл. Гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др. закон)

¹⁴вид. чл. 7-11 Закона о државној управи („Сл. Гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др. закон)

¹⁵Уредба о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама владе („Сл. гласник РС“, бр. 81/2007- пречишћен текст, 69/2008, 98/2012, 87/2013, 2/2019 и 24/2021)

¹⁶Богољуб Милосављевић, Управно право са текстовима Закона о општем управном поступку и Закона о управним споровима, једанаесто ажурирано издање, Београд 2018., стр. 19

¹⁷Закон о државној управи („Сл. гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др. закон)

¹⁸Закон о министарствима („Сл. Гласник РС“, бр. 128/2020)

законима и бројним подзаконским актима. Министарства се оснивају за обављање послова државне управе у различитим областима, на челу истих налазе се министри, који руководе радом министарства, а којима у раду помаже већи број помоћника и секретара министра. Министар представља министарство и одговара за његов рад Влади и Народној скупштини, доноси прописе и одлучује о другим питањима из надлежности министарства.

Важну улогу у раду министарства имају државни секретари.¹⁹ Министарство може да има једног или више државних секретара који помажу министру у оквиру поверених овлашћења. У случају спречености министра за рад, државни секретар односно један од државних секретара замењује министра и руководи радом министарства, али без овлашћења за доношење прописа и гласање на седницама Владе, којим овлашћењима располаже само министар.

Према важећем Закону о министарствима, у правном поретку Републике Србије, постоји 21 министарство, и то: финансија; привреде; пољопривреде, шумарства и водопривреде; заштите животне средине; грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре; рударства и енергетике; трговине, туризма и телекомуникација; правде; државне управе и локалне самоуправе; за људска и мањинска права и друштвени дијалог; унутрашњих послова; одбране; спољних послова; за европске интеграције; просвете, науке и технолошког развоја; здравља; за рад, запошљавање, борачка и социјална питања; за бригу о породици и демографији; омладине и спорта; културе и информисања и за бригу о селу²⁰.

Питање организације државне управе једно је од питања која захтевају континуирани надзор, нове идеје и развој, будући да од адекватног функционисања исте умногоме зависи остваривање права и интереса како грађана тако и саме државе. Сходно томе, аутор је мишљења да стагнација у овој области не само да није пожељна, већ и није дозвољена, напротив, неопходно је константно трагање за бољим решењима, унапређивање и усавршавање, како прописа којима је регулисана организација државне управе, тако и кадра који у државној управи обавља послове из делокруга исте.

¹⁹вид. чл. 24 Закона о државној управи („Сл. Гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др. закон)

²⁰вид. чл. 2 Закона о министарствима („Сл. Гласник РС“, бр. 128/2020)

Глава II

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

1. Унутрашњи послови – развој појма

„Унутрашњи послови“, појам који је свеприсутан у свакодневном животу у савременом друштву, а односи се на многобројну и јако разноврсну групу послова којом надлежни државни органи обезбеђују безбедност грађана и државе и омогућавају остваривање њихових Уставом и законима зајемчених права. Историјски посматрано, развој појма унутрашњих послова у Србији започиње у периоду након Првог српског устанка и прати постепени развој српске националне државе, све независније од турске власти.

Године 1805. основан је Синод касније преименован у Правитељствујушчи совјет сербски, а од Сретењског устава²¹ назван Државни савет, као носилац управне и судске власти у тадашњој држави, а за првог попечитеља унутрашњих дела постављен је Јаков Ненадовић.

Уставом из 1838.године²² предвиђено је Министарство унутрашњих дела и одређене су његове уставне надлежности. Значајни принципи за утемељење унутрашњих послова постављени су 1862.године актом „Устроение централне државне управе у Књажевству Србији“, којим је формирано седам министарстава, међу којима и Министарство унутрашњих послова.²³

По ступању на снагу Намесничког устава²⁴, Државни савет престаје да носи власт и преображава се у стручно тело. Законодавну власт преузима Народна скупштина, управна

²¹Устав Књажевства Србије из 1835.године, први устав Кнежевине Србији. Уставом је извршена подела власти на законодавну, извршну и судску, при чему власт чине кнез, државни савет и народна скупштина.

²²Устав Кнежевине Србије из 1838.године, често називан и Турски устав, јер је издат у форми турског фермана.

²³Слободан Милетић, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2016, стр. 43

²⁴Устав Кнежевине Србије из 1869.године, често називан и Намеснички устав јер је донет од стране намесништва за време малолетности Милана Обреновића.

власт прелази на владу, а општа судска функција на судове. По први пут на основу уставног акта настаје ресор унутрашњих послова, као један од управних ресора²⁵.

Стварање нове државе, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, праћено је новим Законом о унутрашњој управи из 1929. године, којим је као централни орган унутрашње управе предвиђено Министарство унутрашњих послова.

Период након Другог светског рата карактерише континуирани процес децентрализације државе и преношења надлежности у области унутрашњих послова на републичке органе, формирањем републичких Секретаријата за унутрашње послове, што је настављено и Уставним амандманима из 1971. године, а потом и савезним, републичким и покрајинским уставима.

Након доношења Устава Републике Србије из 1990. године, усвојен је нови Закон о унутрашњим пословима из 1991. године који унутрашње послове додељује у надлежност Министарству унутрашњих послова и дефинише их као *„законом утврђене послове чијим обављањем надлежни републички органи остварују безбедност Републике и њених грађана и обезбеђују остваривање Уставом и законом утврђених других права грађана“*²⁶.

Закон о унутрашњим пословима из 1991. године престао је да важи ступањем на снагу Закона о полицији из 2005. године, који у надлежност Министарства унутрашњих послова уврштава полицијске послове, као послове које обавља полиција, чиме пружа подршку владавини права у демократском друштву и доприноси остваривању безбедности²⁷, а који је био на снази све до ступања на снагу данас важећег Закона о полицији из 2016. године. Важећим законом уређени су организација и надлежност Министарства унутрашњих послова и организација и надлежност полиције као најзначајнијег дела овог министарства, а унутрашњи послови дефинисани су као *„законом утврђени послови државне управе, које обавља Министарство, а чијим обављањем се остварује и унапређује безбедност грађана и имовине, пружа подршка владавини права и обезбеђује остваривање Уставом и законом утврђених људских и мањинских права и*

²⁵Коста Кумануди, Административно право, Београд, 1921, стр. 25 и 38

²⁶вид. чл. 1 Закона о унутрашњим пословима Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 44/91)

²⁷вид. чл. 1 Закона о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005, 63/2009 – одлука УС, 92/2011 и 64/2015)

слобода, као и други, са њима повезани послови из утврђеног делокруга и надлежности Министарства²⁸.

2. Делатност Министарства унутрашњих послова – општи осврт

Централна улога у обављању унутрашњих послова државне управе Републике Србије, као послова чијим обављањем се остварује и унапређује безбедност грађана и имовине, пружа подршка владавини права и обезбеђује остваривање Уставом и законом утврђених људских и мањинских права и слобода, поверена је Министарству унутрашњих послова (даље: „Министарство“). Унутрашњи послови обављају се на начин којим се сваком човеку и грађанину обезбеђује једнака заштита и остваривање његових Уставом утврђених слобода и права, при чему није искључена могућност ограничене примене мера принуде предвиђених законом, које ће обезбедити да се уз најмање штетних последица изврше поверени послови.

Закон о државној управи одређује појам министарства као органа државне управе који се оснива ради обављања поверених послова државне управе у одређеној или више повезаних области, Законом о министарствима, детаљно је прописан делокруг рада овог Министарства, тако што законодавац користећи се методом енумерације наводи све области деловања државне управе из домена унутрашњих послова које су у ингеренцијама овог Министарства, док Закон о полицији садржи значајне одредбе о начину рада Министарства и организационих јединица у његовом саставу. Поред поменутих закона, делатност Министарства, предмет је регулисања имноштвадругих правних прописа, законске и подзаконске регулативе.

Послови државне управе из домена унутрашњих послова, који су одредбама позитивног права распоређени у делокруг рада Министарства, односе се на:

- заштиту безбедности Републике Србије и откривање и спречавање делатности усмерених на подривање или рушење Уставом утврђеног поретка;
- заштиту живота, личне и имовинске сигурности грађана;

²⁸вид. чл. 2 Закона о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

- спречавање и откривање кривичних дела и проналажење и хватање учинилаца кривичних дела и њихово привођење надлежним органима;
- одржавање јавног реда и мира;
- обезбеђивање зборова и других окупљања грађана;
- обезбеђивање одређених личности и објеката;
- безбедност саобраћаја на путевима;
- контролу прелажења државне границе;
- контролу кретања и боравка у граничном појасу;
- контролу кретања и боравка странаца;
- набављање, држање и ношење оружја и муниције;
- производњу и промет експлозивних материја, запаљивих течности и гасова;
- заштиту од пожара;
- држављанство;
- јединствени матични број грађана;
- путне исправе;
- пребивалиште и боравиште грађана;
- обучавање кадрова, као и друге послове одређене законом²⁹.

Министарство унутрашњих послова у обављању прописаних послова поступа у складу са начелима деловања органа државне управе предвиђеним Законом о државној управи, сходно чему:

- самостално поступа у вршењу својих послова, у оквирима постављеним Уставом, законима и другим прописа;
- поступа према правилима струке, непристрасно и политички неутрално, уз обавезу да сваком лицу омогући једнакуправну заштиту у остваривању права, обавеза и правних интереса;
- настоји да странкама омогући брзо и делотворно остваривање њихових права и правних интереса;
- кад решава у управном поступку и предузима управне радње, користи она средства која су за странку најповољнија, ако се њима постижу сврха и циљ закона;
- поштује личност и достојанство странака;

²⁹ вид. чл. 13 Закона о министарствима („Сл. Гласник РС“, бр. 128/2020)

- обезбеђује јавност свог рада³⁰.

Средства за рад Министарства обезбеђују се у буџету Републике Србије. Рад Министарства је јаван, осим у случајевима када јавни интерес захтева другачије, јер постоји оправдана бојазан да ће јавност рада угрозити оперативни рад полиције. Јавност рада Министарства обезбеђује се кроз редовно и потпуно обавештавање јавности о раду Министарства објављивањем извештаја о постигнутим резултатима у раду и стању безбедности у држави, у складу са законом.

У складу са основним одредбама Закона о државној управи, рад Министарства као органа државне управе, подлеже надзору Владе, док Народна скупштина надзире рад Министарства преко надзора над радом Владе. Законитост појединачних управних аката Министарства обезбеђује се пред судовима у управним споровима, док за штету коју својим незаконитим и неправилним радом Министарство проузрокује физичким и правним лицима, одговара Република Србија.

У циљу постизања бољих резултата у извршавању поверених послова, Министарству непосредно сарађује са службама безбедности кроз размену информација и техничку сарадњу, са органима државне управе, другим органима, органима територијалне аутономије, јединицама локалне самоуправе, имаоцима јавних овлашћења, као и са грађанима који пружају помоћ у обављању полицијске делатности.

Законом о полицији из 2016.године, послови из делокруга Министарства, раздвојени су на полицијске и друге унутрашње послове.

Полицијски послови дефинисани су као део унутрашњих послова које обавља полиција применом мера, радњи и полицијских овлашћења³¹ и јасно диференцирани од осталих унутрашњих послова, те као такви додељени су у надлежност Дирекције полиције. Овакво диференцирање полицијских послова од осталих унутрашњих послова, оправдано је ако се узме у обзир законско одређење ових појмова.

³⁰вид. чл. 7-11 Закона о државној управи ("Сл. гласник РС", бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др.закон)

³¹вид. чл. 30 Закона о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

Наиме, упоредном анализом појмова „полицијски послови“ и „унутрашњи послови“ може се уочити разлика у циљевима, природи и начину обављања полицијских и осталих унутрашњих послова. Када је реч о циљу као критеријуму поређења, док је код полицијских послова заштита и унапређење јавне безбедности примарни циљ, код унутрашњих послова заштита и унапређење јавне безбедности представља само један од циљева који се остварују обављањем истих. Природа полицијских послова везана је за примену полицијских овлашћења и мера са циљем заштите и унапређења безбедности, те се може одредити као оперативно-безбедносна, док су остали унутрашњи послови по природи управни, као и код осталих органа управе. Начин обављања полицијских послова конкретан је и непосредан и подразумева могућност примене средстава принуде, док унутрашњи послови нису по начину вршења класично непосредни и могу их вршити и други органи³².

³²Бранко Лештанин, Жељко Никач, Коментар Закона о полицији, Пословни биро, Београд, 2016.

3. Организација Министарства унутрашњих послова – општи осврт

Анализу делатности Министарства унутрашњих послова немогуће је реализовати без претходног осврта на питање унутрашње организације Министарства, јер се тек из сложености организације може схватити о обимности и сложености послова из делокруга овог органа државне управе. Унутрашња организација Министарства унутрашњих послова, као највишег органа државне управе надлежног за обављање унутрашњих послова управе, уређена је Законом о полицији из 2016.године, који предвиђа и доношење Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, којим би се утврдио делокруг и категоризација организационих јединица, систематизација радних места, начин планирања, руковођења и извршавања послова³³.

Унутрашње уређење Министарства заснива се на:

- делокругу Министарства и радним процесима у њему;
- обезбеђивању да међусобна повезаност организационих јединица, њихово уређење омогући делотворно и усклађено функционисање и обављање полицијских и других послова из делокруга Министарства;
- обезбеђивању брзог и делотворног остваривања и заштите права и правних интереса грађана, као и безбедности грађана и имовине;
- обезбеђивању груписања истоврсних или сродних и међусобно повезаних послова у одговарајуће организационе јединице Министарства и принципу да се у организационим јединицама за обављање истоврсних послова може образовати само једна организациона јединица са одговарајућом структуром³⁴.

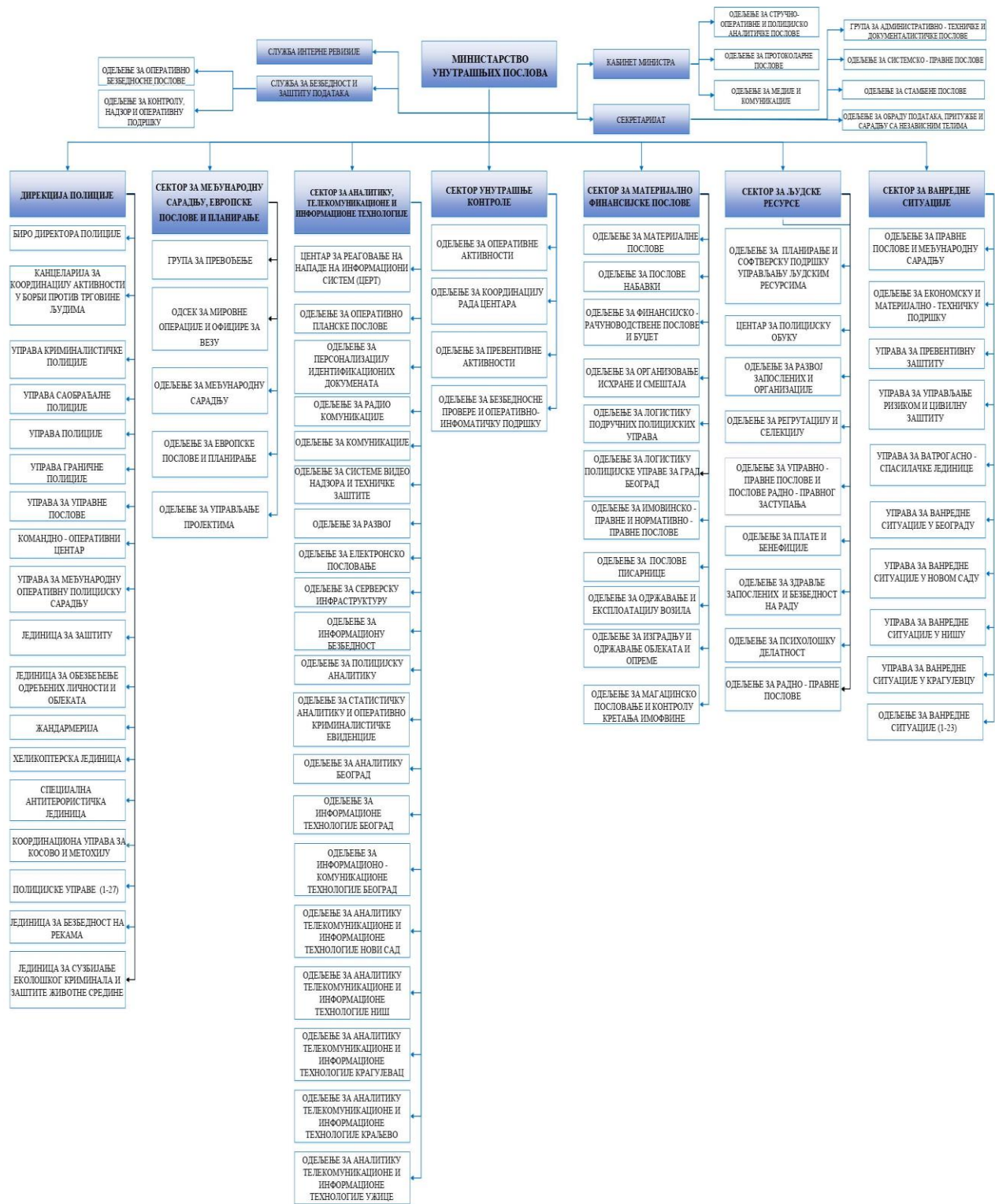
³³Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова, није доступан на веб страници Министарства, те се јавност са унутрашњом организацијом овог ресора може упознати само на посредан начин, анализом других прописа и званичног Информатора о раду министарства. Из наведеног разлога недоступности предметног Правилника покренут је управни спор ради поништења решења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, којим је наложио Министарству да полицијском синдикату „Слога“ омогући увид у предметни акт., Дневни лист Данас, 04.06.2021. године, уредница Јелена Диковић

³⁴вид. чл. 2 Уредбе о начелима за унутрашње уређење Министарства унутрашњих послова („Сл. гласник РС“ бр. 60/17)

Послове Министарства обављају запослени са статусом полицијских службеника, државних службеника и намештеника. Полицијски службеници су лица која обављају полицијске послове у статусу овлашћених службених лица и примењују полицијска овлашћења, мере и радње (*овлашћена службена лица*) и лица на посебним дужностима која обављају друге унутрашње послове у непосредној вези са полицијским пословима и послове заштите и спасавања (*лица на посебним дужностима*). Државни службеници су лица која обављају остале послове из делокруга Министарства и са њима повезане опште, правне, информатичке, материјално-финансијске, рачуноводствене и административне послове, док су намештеници лица која обављају пратеће помоћно-техничке послове³⁵.

Устројство Министарства у многоме је условљено надлежношћу Министарства и пословима из његовог делокруга. Наиме, надлежност Министарства као највишег органа државне управе надлежног за унутрашње послове, простире се на територији читаве Републике Србије, а што нужно подразумева постојање адекватних организационих јединица Министарства у свакој јединици територијалне аутономије у Републици Србије. Поред тога, делокруг послова Министарства је обиман и обухвата мноштво разноврсних послова који се не могу сви заједно обављати у оквиру једне организационе јединице, од стране истих лица и по истим процедурама. Сходно наведеном, мишљење је аутора да је нужан предуслов ефикасног обављања поверених послова разграната и функционално устројена организација Министарства, састављена на принципима међусобне повезаности и узајамне сарадње.

³⁵ вид. чл.10 Закона о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

Слика 1 - Организациона шема Министарства Унутрашњих послова, доступно на интернет адреси: [Организација \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs)

Организациону структуру Министарства у правном поретку Републике Србије чине унутрашње организационе јединице и уже организационе јединице. У оквиру Министарства формирано је 11 унутрашњих организационих јединица, са јасно дефинисаним надлежностима, и то:

- Дирекција полиције,
- Секретаријат,
- Кабинет министра,
- Сектор за међународну сарадњу, европске послове и планирање
- Сектор за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије,
- Сектор унутрашње контроле,
- Сектор за материјално-финансијске послове
- Сектор за људске ресурсе,
- Сектор за ванредне ситуације,
- Служба интерне ревизије,
- Службу за безбедност и заштиту података.

Министарство у свом саставу има и специјалну и посебне јединице полиције чија се организација и делокруг, систематизација, врсте, односно статус и опис послова радних места њених припадника, посебни услови за пријем и рад, посебна опрема, средства и наоружање прописује актом Владе, у складу са законом.

За обављање унутрашњих послова државне управе оснива се Дирекција полиције, којом руководи директор, именован од стране Владе на предлог министра, на мандат од пет година, са правом на највише два мандата. Организационе јединице у седишту Дирекције полиције, Полицијска управа за град Београд и полицијске управе, образују се тако да су радно и функционално повезане са одговарајућим организационим јединицама и пословима на начин да сродне полицијске послове из свог делокруга обављају на централном, регионалном и локалном нивоу³⁶.

Секретаријат је организациона јединица у саставу Министарства која има правно – саветодавну улогу у спровођењу политика и послова Министарства као и приликом

³⁶ вид.чл. 23 Закона о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

сарадње са другим државним органима, која обавља и друге послове којима се обезбеђује несметан, ефикасан и усклађен рад других организационих јединица Министарства.

Кабинет министра обавља административне, протоколарне и саветодавне послове од значаја за рад Министарства, планира, припрема и прати реализацију активности министра, као и друге неопходне послове којима се обезбеђује реализација поверених послова и остваривање стратешких циљева министарства.

Сектори представљају организационе јединице у саставу Министарства које својим радом обезбеђују услове за несметано функционисање осталих организационих јединица. Радом сектора руководе начелници који се бирају путем конкурса, а који су уједно и помоћници министра. Сектор се образује за обављање послова утврђених законом који представљају заокружену област рада у министарству.

Служба у саставу Министарства обавља послове утврђене законом, а радом службе руководи начелник службе.

У оквиру унутрашњих организационих јединица Министарства, могу се образовати уже организационе јединице. Уже организационе јединице образују се као управе, одељења, одсеци и групе.

Министарство доноси годишњи програм рада којим се утврђују једногодишњи циљеви и задаци, послови и активности који произилазе из утврђеног делокруга и надлежности, а посебно и актуелни безбедносни задаци, послови и активности који произилазе из програма рада Владе и других државних органа према којима Министарство има законом утврђене обавезе. У складу са годишњим планом рада Министарства, Дирекција полиције, сектори, управе, службе и друге унутрашње организационе јединице доносе годишње планове рада, док Дирекција полиције доноси Стратешки план Полиције у складу са стратешком проценом јавне безбедности. Годишњим програмом и плановима рада, поред циљева, задатака, послова и активности Министарства, утврђују се рокови, извршиоци, сарадња коју треба остварити и друга питања од значаја за извршавање програмираних, односно планираних задатака, послова и активности. У складу са програмским и планским актима, унутрашње организационе јединице доносе оперативне планове рада са ближе утврђеним задацима из свог делокруга за одређени период, који не

може бити дужи од месец дана. Ради разматрања одређених питања, односно извршавања задатака из заједничког делокруга унутрашњих организационих јединица, министар може образовати сталне или повремене штабове, специјалистичке тимове, комисије, радне групе и друга радна тела из састава запослених у Министарству.

Унутрашње организационе јединице су одговорне за стање у области за које су образоване и свака у оквиру свог делокруга, усмерава, координира и усклађује рад и пружа стручну помоћ другим унутрашњим и подручним организационим јединицама али се и непосредно ангажују на извршавању безбедносних и других задатака из делокруга Министарства на целој или делу територије Републике Србије где је то ангажовање потребно за потпуно и благовремено извршење задатака. Поред послова из њиховог утврђеног делокруга, унутрашње организационе јединице учествују у организовању и врше припреме за рад у случају непосредне ратне опасности, у рату и за случај ванредног стања, извршавају прописе, обезбеђују извештавање надлежних органа Републике Србије и остварују сарадњу са другим органима и организацијама. Унутрашње организационе јединице обављају и друге послове у области одбране из делокруга Министарства, у складу са прописима које доноси министар.

Будући да је Законом о полицији извршено диференцирање полицијских послова, као најбројнијих и најзначајнијих, од осталих унутрашњих послова, а приликом регулисања питања надлежности и организације Министарства, обављање полицијских послова поверено Дирекцији полиције, као највећој и најзначајнијој организационој јединици у саставу, аутор ће у наставку овог рада акценат ставити на делатност полиције опште надлежности али и неких од посебних врста полиције у саставу Дирекције полиције, у позитивном праву Републике Србије.

4. Дирекција полиције као организациона јединица Министарства унутрашњих послова

Дирекција полиције основана је Законом о полицији из 2005.године, којим је полиција дефинисана као заокружена област деловања Министарства унутрашњих послова, као правни следбеник Ресора јавне безбедности, када јој је поверено обављање полицијских и других унутрашњих послова. Пресудан утицај на овакву организацију Министарства имао је Закључак Владе којим је утврђено да је потребно обезбедити „јединственост у обављању унутрашњих послова ради најефикаснијег и најрационалнијег коришћења кадрова, опреме, средстава, система обуке и усавршавања и примене професионалних техника и метода³⁷“.

Раздвајањем послова на унутрашње и полицијске, на основу важећег Закона о полицији из 2016. године, Дирекцији полиције додељено је у надлежност вршење полицијских и других послова, док остале послове из делокруга Министарства обављају сектори.

Према одредбама важећег Закона о полицији, Дирекција полиције:

- израђује стратешку процену јавне безбедности, у сарадњи са организационом јединицом надлежном за стратешко планирање;
- доноси стратешки план Полиције;
- учествује у изради кадровског плана, као и у утврђивању програма стручних обука и усавршавања у сарадњи са организационом јединицом надлежном за управљање људским ресурсима;
- усклађује и усмерава рад полицијских управа и организационих јединица у седишту;
- врши контролно инструктивну делатност рада полицијских управа и организационих јединица у седишту;
- непосредно учествује у обављању одређених сложенијих послова из делокруга полицијских управа;

³⁷Закључак Владе Републике Србије 05 бр.020-5906/02 од 11.04.2002. године

- обезбеђује спровођење међународних уговора о полицијској сарадњи и других међународних аката за које је надлежна;
- обавља послове међународне оперативне полицијске сарадње;
- ствара потребне услове за одржавање и подизање оспособљености и спремности Полиције за деловање у стању повећаног ризика, ванредним ситуацијама, ванредном и ратном стању;
- ради на решавању статусних питања грађана и издавању јавних исправа из свог делокруга;
- у полицијским пословима доприноси безбедносно-полицијској и наставно-научној активности.

За обављање послова у Дирекцији образују се уже организационе јединице, и то као организационе јединице у седишту и подручне организационе јединице. Уже организационе јединице у саставу Дирекције образују се на начин да су јединице у седишту радно и функционално повезане са одговарајућим подручним организационим јединицама, тако да сродне полицијске послове из свог делокруга обављају на централном, регионалном и локалном нивоу. Уже организационе јединице образују се као управе, одељења, одсеци и групе. Министар унутрашњих послова може образовати и полицијске јединице посебне намене, привременог или повремениог састава (посебне, интервентне и специјалне јединице, јединице у приправности, оперативне (радне) групе, тимове, штабове и друге јединице или радна тела). Актом о образовању јединице одређују се њен састав, циљеви и задаци, рокови, дужности, овлашћења, одговорности и права припадника, средства и руковођење.

Руковођење и одговорност у Дирекцији полиције заснива се на утврђеној хијерархији и примени начела једностарешинства и субординације³⁸.

Полицијске послове обављају униформисани и неуниформисани полицијски службеници, односно запослени који примењују полицијска овлашћења, али и запослени на посебним или одређеним дужностима чији су послови у непосредној вези са

³⁸Начело једностарешинства и субординације у руковођењу остварује се у складу са законом на начин да организационом јединицом руководи један руководилац у складу са описом радног места и према законитим упутствима руководиоца непосредно више организационе јединице. Информатор о раду полиције

полицејским пословима.Полицејски службеници раде и на пословима који су опасни по живот и здравље, а захтевају велику одговорност и посебне услове рада.

У седишту Дирекције полицеје формиране су следеће организационе јединице:

- Биро директора полицеје;
- Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима;
- Управа криминалистичке полицеје;
- Управа саобраћајне полицеје;
- Управа полицеје;
- Управа граничне полицеје;
- Управа за управне послове;
- Командно-оперативни центар;
- Управа за међународну оперативну полицејску сарадњу;
- Јединица за заштиту;
- Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката;
- Жандармерија;
- Хеликоптерска јединица;
- Специјална антитерористичка јединица;
- Координациона управа за Косово и Метохију;
- Јединица за безбедност на рекама;
- Јединица за сузбијање еколошког криминала и заштите живоне средине.

Подручне организационе јединице Дирекције оснивају се за обављање полицејских послова на нивоу града, односно општине, као подручне полицејске управе.У седишту подручних полицејских управа образују се одељења, полицејске испоставе, одсеци и групе.

У градовима и општинама, изузев оних у којима се налази седиште подручних полицејских управа, образују се полицејске станице, које могу имати полицејске испоставе, одсеке и групе.

Делатност подручних полицијских управа, односно полицијских станица, регулисана је одредбама Закона о полицији.

Послови полицијске управе, према одредбама члана 25 Закона, јесу да:

- на подручју општине, односно града, у којој је њено седиште непосредно обавља полицијске и друге унутрашње послове и остварује локалну сарадњу;
- израђује оперативну процену јавне безбедности;
- доноси оперативни план полицијске управе;
- усклађује, координира и усмерава рад полицијских станица/испостава и обезбеђује остваривање локалне сарадње и одговорности;
- врши контролно инструктивну делатност рада својих организационих јединица;
- учествује по потреби у обављању послова из делокруга полицијских станица;
- предузима мере обезбеђења одређених лица и објеката;
- обезбеђује редовно и хитно информисање и извештавање Дирекције полиције о појавама и догађајима на свом подручју;
- скупштини општине локалне самоуправе, односно скупштини градске општине на подручју на коме се налази, подноси извештај о раду и стању безбедности једном у годину дана;
- обавља друге послове утврђене посебним законима, другим прописима и општим актима.

Полицијска станица, према одредбама члана 26 истог Закона, непосредно обавља полицијске и друге унутрашње послове и остварује сарадњу на подручју општине за које је образована у саставу полицијске управе. Полицијска станица подноси информацију о раду и стању безбедности једном у годину дана скупштини општине локалне самоуправе на подручју на коме се налази.

Полицијска испостава се може образовати за одређену територију или за одређену област рада, сходно стопи криминалитета, броју становника, близини границе, постојању важних објеката инфраструктуре, привреде или објеката од значаја за Републику Србију, односно другим околностима значајним за очување безбедности грађана и имовине.

Слика 2 – Организациона шема Дирекције полиције, доступно на интернет адреси: [IOR+avgust+2022+cir.pdf \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/ior+avgust+2022+cir.pdf)

ПОЛИЦИЈА КАО СЛУЖБА У САСТАВУ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

1. Појам и врсте полиције

Полазна тачка у одређивању појма полиције јесте констатација да не постоји једна универзална дефиниција полиције прихватљива у свим правним системима. Наиме, упркос чињеници да је постојање полиције заједничка карактеристика свих савремених правних система, у погледу организације и надлежности полиције и поред бројних сличности, постоје значајне разлике од државе до државе. Како је за потпуност дефиниције једног појма неопходно да у истој буду обухваћени и организациони и функционални елементи исте, а управо у погледу истих постоје разлике између правних система, намеће се јасан закључак да је претходно истакнута констатација тачна.

Полиција представља део државне управе који има своје јасно утврђено место у правном поретку са дефинисаним надлежностима и овлашћењима, превасходно усмереним на очување јавног реда и мира, заштиту грађана али и очување свих других Уставом зајемчених вредности. Из наведеног јасно произилази значај улоге полиције у функционисању савремених држава, те се сходно томе одређивањем појма полиције баве и правна теорија и правни прописи.

Прву модерну дефиницију полиције дао је енглески аутор Мауби (R. I. Mawby), 1885. године, по којем је полиција *„онај део друштвене организације који се непосредно брине око одржавања доброг поретка, односно превенције и откривања повреда тог поретка”*³⁹.

У енглеском језику реч „полиција“ означава: организоване цивилне снаге за одржавање поретка, превенцију и откривање криминалитета и извршавање (спровођење) закона (лајенфорцемент); чланове тих снага; регулисање и контролу у заједници, специјално у погледу одржавања јавног поретка, сигурности, здравља, морала итд.;

³⁹ Rob I. Mawby, Comparative policing issues: The British and American System in International Perspective, Unwin Hyman, London, 1990, стр. 2

одељењевладе задужено за извршавање полицијских задатака, посебно оних који се односена одржавање поретка; било коју групу људи који су службено задужени или запослени ради чувања реда и извршавања закона⁴⁰.

Дејвид Бејли у својој дефиницији узима у обзир и функцију исредства полиције, утврђујући да „полицију чине људи које је одређена група овластила да регулишу односе између људи користећи физичку силу“⁴¹.

У правној литератури постоје бројне дефиниције полиције, а овом приликом аутор указује на оне аутора Милетић С. и Југовић С. који одређују полицију као „*орган државне управе који обавља искључиво управне послове, тј. врши управну делатност*“⁴² односно као „*особен део државне управе, организован ради заштите јавног реда и безбедности грађана, који примењује законом предвиђена полицијска овлашћења*“⁴³ као и на дефиницију аутора Петровић М. и Прица М. према којима је полиција „*део државне управе, организован ради одржавања јавног реда и мира, јавне безбедности и правног поретка*“⁴⁴. Богољуб Милосављевић полицију дефинише као „*сложени систем професионалног типа који је организован ради одржавања јавног реда и поретка у друштву и који је у те сврхе снабдевен законским овлашћењима и потребним средствима, укључујући и средства принуде*“⁴⁵.

Поред теоријских дефиниција појма полиције и законодавац даје своје одређење појма полиције. Потпуна дефиниција полиције садржана је у члану 3 став 1 Закона о полицији⁴⁶ Републике Србије који исту одређује као „*организован начин обављања законом уређених послова, коју чине полицијски службеници који, у обављању полицијских и других унутрашњих послова, штите и унапређују безбедност грађана и имовине, поштујући Уставом зајемчена људска и мањинска права и слободе и друге заштићене*

⁴⁰ The Oxford Dictionary: A New English Dictionary on Historical Principles, Oxford: Clarendon Press, 1933, Vol. VII, p.p. 1069/1070

⁴¹ David Bayley, Patterns of policing – A comparative international analysis, New Brunswick: Rutgers University Press, 1990, p. 7.

⁴² Слободан Милетић, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Криминалистичко полицијска академија, Београд, 2016., стр. 49

⁴³ Слободан Милетић, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Криминалистичко полицијска академија, Београд, 2016., стр. 46

⁴⁴ Милан Петровић, Милош Прица, Посебно управно право с међународним управним правом, 2020, стр. 51

⁴⁵ Богољуб Милосављевић, Наука о полицији, Полицијска академија, Београд, 1997, стр. 17

⁴⁶ Закон о полицији (Сл. Гласник РС, бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

вредности у демократском друштву уз могућност употребе средства принуде у складу са Уставом и законом“.⁴⁷Одредбама раније важећег Закона о полицији полиција је била дефинисана као „заокружена област рада Министарства унутрашњих послова, за коју је у том министарству образована Дирекција полиције“.⁴⁸Упоредном анализом цитираних законских дефиниција уочава се да је законодавац одређењу појма полиције у новом закону посветио знатно више пажње, те да је иста много јасније и потпуније појмовно одређена.

У правној теорији и упоредном праву препознају се различите врсте полиције, у зависности од критеријума који се узима као основ за класификацију, тако се могу разликовати:

- Општа полиција и Посебна полиција;
- Полиција безбедности и Управна полиција;
- Жандармерија као посебан облик полиције;
- Полиција реда и Криминалистичка полиција;
- Државна и Комунална полиција;
- Политичка полиција⁴⁹.

Под општом полицијом подразумева се полиција опште надлежности, односно онај део полицијске службе који је превасходно надлежан за очување јавног реда и мира и заштиту основних слобода и права грађана, док је надлежност посебних врста полиција другачије одређена и усмерена на конкретну област деловања, те се као посебне врсте полиције издвајају криминалистичка, саобраћајна, гранична и друге полиције.

Под полицијом безбедности подразумева се служба сачињена од наоружаних униформисаних или неуниформисаних лица задужених за очување реда, мира и безбедности грађана, док се делатност управне полиције остварује кроз рад различитих инспекција.

⁴⁷члан 3, Закон о полицији (Сл. Гласник РС, бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

⁴⁸Закон о полицији (Сл. Гласник РС, бр. 101/05, 63/09-УС, 92/11 и 64/15)

⁴⁹Милан Петровић, Милош Прица, Посебно управно право са међународним управним правом, Ниш, 2014, стр.46-47.

Жандармерија као посебан облик полиције представља врсту полиције са специфичним моделом организовања, а који је креиран по угледу на војну организацију. Овај облик полицијског организовања постојао је у Србији у периоду од 1860. године до 1946. године.

Под полицијом реда подразумева се служба полиције са превасходно превентивном улогом, намењена одржавању јавног реда и мира, док је са друге стране криминалистичка полиција усмерена на откривање и привођење правди починилаца кривичних дела.

У неким земљама попут Француске постоји подела на државну и комуналну полицију, при чему се под државном полицијом подразумева полиција потчињена шефу државе и министру унутрашњих послова, док се под комуналном полицијом подразумева полиција потчињена председнику општине, а намењена очувању реда и мира у датом општини.

Политичка полиција је облик полицијске службе намењен заштити саме државе и државног уређења. С обзиром на чињеницу да већи део својих послова обавља далеко од очију јавности, делатност овог облика полиције изазива мноштво контроверзи, а томе посебно доприносе бројни случајеви из праксе у којима је иста коришћена као средство борбе против политичких неистомишљеника.

2. Делатност полиције

Питање полицијске делатности, историјски посматрано, веома је сложено, а што је последица чињенице да се улога полиције у друштву мењала током времена. У почетним облицима државног организовања полиција се није могла одвојити од војске, како у организационом тако и у функционалном смислу, а њена делатност била је усмерена пре свега на заштиту државе и власти. Временом, са развојем свести о људским правима, улога полиције поприма другачије облике, а сама полиција добија нове задатке, што све резултира настанком полиције у данашњем облику. Улога полиције у савременом друштву незаменљива је, а њени задаци бројни су и разноврсни, истовремено усмерени на заштиту интереса државе, читавог друштва али и појединца, као есенцијалног елемента сваког друштва.

Полицијска делатност испољава се у правном поретку првенствено као материјална (физичка) делатност усмерена на одржавање јавног поретка (јавног реда и мира и јавне безбедности), затим као контрола поступања одређених субјеката, а везано за извршавање правних дужности одређених императивним законским нормама са циљем очувања и заштите правног поретка, а на крају и доношењем појединачних правних аката у посебном управно правном режиму⁵⁰.

Полиција као део државе власти одговоран за очување безбедности друштва у оквиру својих надлежности обавља бројне и разноврсне послове, чиме остварује своју друштвену улогу, чувара безбедности, слобода и права грађана и заштитника њихове имовине. Обављањем поверених послова, полиција најнепосредније делује и то како превентивно, тако и репресивно, на сузбијању нарушавања односа уређених правом. Међутим, како у оквирима своје надлежности полиција располаже од стране државе и права признатим бројним овлашћењима, која између осталог укључују и овлашћења на примену мера и средстава принуде, као и овлашћења на задирање у нека од основних људских права појединаца, попут права на приватни и породични живот и права на неповредивост писма, намеће се закључак да полицијски послови, односно обављање истих, представља једно веома деликатно питање која мора перманентно бити предмет стручне анализе и контроле.

Полицијске послове у правном поретку Републике Србије могуће је одредити у неколико основних група, и то:⁵¹

- заштита безбедности државе;
- заштита безбедности грађана;
- спречавање (превенција) и сузбијање (репресија) криминалитета;
- одржавање јавног реда и мира;
- управни унутрашњи послови.

⁵⁰Милан Петровић, Милош Прица, Посебно управно право са међународним управним правом, Ниш, 2014, стр. 56-57.

⁵¹Слободан Милетић, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2016, стр. 137.

И у упоредном праву, пре свега у праву европскоконтиненталних земаља, могуће је извршити груписање полицијских послова и то у неколико основних група:⁵²

- обавештајне активности;
- спречавање (превенција) криминалитета и других облика деликата;
- сузбијање (репресија) криминалитета;
- одржавање јавног реда и мира;
- административне дужности.

У Извештају нацији о стању злочина и правосуђа, издатом 1988.године у Вашингтону, од стране Бироа за правосудну статистику, издвојене су четири централне делатности полицијских службеника:

- примена закона – примена на праву заснованих принуда против оних лица која крше одређене законске норме својим понашањима;
- одржавање реда – предузимају се кораци како би се контролисали догађаји и околности које нарушавају или могу нарушити ред;
- прикупљање података – рутинске информације везане за свет криминала, узимање података од жртава, регистрација кривичних пријава;
- сервисне дужности – пружа се помоћ оштећеним лицима, помоћ приликом пожара и осталих елементарних непогода.

3. Правна начела у обављању полицијске делатности

Делатност полиције, с обзиром на природу полицијских послова као и овлашћења којима у обављању истих полиција располаже, представља једно веома деликатно питање јер полиција обављањем послова из оквира своје надлежности, врло често задире у нека од основних људских права или пак бива приморана на примену мера и средстава принуде, те је иста врло често на граници између друштвено корисног и друштвено опасног. Основни предуслов да полиција кроз обављање полицијских послова оствари своју друштвену улогу у правом смислу, која подразумева улогу чувара грађанских права и слобода, безбедности и реда у друштву, јесте да се иста у обављању истих придржава извесних начела.

⁵²Ibidem, стр. 139-140.

Најзначајнија начела којима је детерминисана делатност полиције јесу начела професионализма, законитости, сразмерности, сарадње и опорунитета.

1. Начело професионализма као једно од основних начела полицијске делатности подразумева обављање полицијских послова у складу са правилима полицијске струке и професионалне етике, уз уважавање грађанских слобода и права и поштовање правним прописима постављених ограничења. С обзиром на већ објашњену природу полицијске делатности која врло лако може постати параван за угрожавање људских права, поштовање овог начела предуслов је законите полицијске активности.

2. Начело законитости је универзално начело које прожима све врсте полицијских делатности. Поступање у складу са начелом законитости значи заправо поступање у складу са законом. Наиме, суштина овог начела је у усаглашености полицијске делатности са важећим прописима, јер само усаглашеност делатности полиције са важећим правним прописима јесте гарант једнаког и правичног третмана грађана и очувања грађанских слобода и права, те се потпуно основано може рећи да је начело законитости круцијално начело полицијске делатности.

3. Начело сразмерности представља још једно круцијално начело у регулисању полицијске делатности, а из разлога што исто представља истовремено ограничење полицијске самовоље, са једне стране, и гарант поштовања уставом признатих слобода и права, са друге стране. Суштина начела сразмерности огледа се у томе да између делатности полиције са једне и постављеног циља са друге стране, мора да постоји извесна сразмера, а што значи да предузете мере полиције морају бити такве да се њима не нанесе штета гарантованим слободама и правима грађана, односно да се та штета, уколико је немогуће избећи, ипак сведе на најмању могућу меру.

У прилог наведеном о круцијалном значају начела сразмерности у регулисању полицијске делатности, аутор истиче чињеницу да је истом законодавац у оквиру Закона о полицији посветио посебну пажњу, те предвидео да је у обављању полицијских послова дозвољено примењивати само мере и средства принуде која су утврђена законом и којима

се резултат постиже без или са што мање штетних последица по лице према коме се мере предузимају.⁵³

4. Начело сарадње је универзално начело чије је поштовање неопходно за успешно обављање полицијске делатности. Суштина овог начела јесте у сарадњи између различитих елемената у систему безбедности једне државе кроз размену информација и заједничке акције, а све у циљу успешног обављања постављених задатака.

5. Начело опортунитета јесте начело које омогућава полицији да самостално и по свом нахођењу организује своју делатност. Овим начелом даје се дискреционо право полицији да на основу сопствене процене одређује приоритете у својим делатностима и у складу са тим приступа реализацији својих задатака.

Начела полицијског деловања најчешће су саставни део правних прописа којима се регулише делатност полиције, што је случај и са позитивним законодавством Републике Србије. Наиме, у члану 32 Закона о полицији Републике Србије прописано је да се обављање полицијских послова заснива на начелима професионализма, деполитизације, сарадње, економичности и ефикасности, законитости у раду и сразмерности у примени полицијских овлашћења, као и другим начелима којима је уређено деловање органа државне управе, деловање државних службеника и поступање у управним стварима.

4. Етичка начела у обављању полицијске делатности

У циљу очувања достојанства и угледа полицијске службе и обезбеђења поштовања правних прописа, делатност полицијских службеника подвргнута је и извесним правилима професионалне етике. Наиме, у оквиру полицијске делатности, као што је то случај и са бројним другим професијама, израђују се одговарајући етички кодекси којима се установљавају правила понашања полицијских службеника у њиховим односима са грађанима као и у обављању професионалних задатака.

Етичка начела у обављању полицијске делатности у праву Републике Србије формулисана су у Кодексу полицијске етике. Наведена начела формулисана су тако да одражавају савремене тенденције у регулисању полицијске делатности, које се огледају у тежњи за

⁵³Закон о полицији (Сл. Гласник РС, бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018), члан 31.

обезбеђењем максималне заштите интегритета људске личности, те се у том погледу може рећи да је важећи Кодекс полицијске етике израђен у складу са напредним европским стандардима.

Кодексом полицијске етике Републике Србије као најзначајнија етичка начела предвиђена су поштовање интегритета појединаца и превентивно деловање, поштовање права на једнакост пред Уставом и законом, заштита угледа и интегритета полицијских службеника, заштита службене дужности, заштита службених података, јавност рада, професионализам и независност⁵⁴.

5. Циљеви полицијске делатности

Доследним поштовањем Устава, закона и других правних прописа у обављању полицијских послова, полиција остварује своју друштвену улогу, односно реализује утврђене циљеве своје делатности. Иако су појединачни циљеви полицијске делатности бројни и разноврсни, уопштено посматрано, као крајњи циљеви полицијске делатности издвајају се очување јавног реда и мира, обезбеђење безбедности државе и грађана, обезбеђење поштовања људских права и обезбеђење поштовања и спровођења правних прописа.

Циљеве обављања полицијске делатности дефинише и позитивно право Републике Србије у оквиру члана 31 Закона о полицији у којем прописује да полиција обавља полицијске послове са циљем и на начин да свакоме обезбеди једнаку заштитиу безбедности, права и слобода, примњујући закон и уставно начело владавине права.

⁵⁴вид. чл. 3-9 Кодекса полицијске етике (Службени гласник РС, бр. 17/17)

Глава IV

ПОЛИЦИЈА ОПШТЕ НАДЛЕЖНОСТИ

1. Управа полиције опште надлежности

На челу организационе структуре полиције опште надлежности Републике Србије налази се Управа полиције, образована као ужа организациона јединица у седишту Дирекције полиције.

Улога Управе полиције у реализацији послова из делокруга полиције опште надлежности изузетно је значајна, а огледа се у томе што иста:

- прати, усмерава, координира и надзире функционисање полиције опште надлежности и предлаже мере за унапређење организације полиције, методологије рада полиције и безбедности у заједници;
- стара се о спремности организационих јединица полиције и униформисаних овлашћених службених лица у подручним полицијским управама за обављање послова превенције криминала, безбедносне заштите живота, права, слобода и имовине грађана, јавног реда и других послова полиције;
- пружа стручну помоћ у обављању послова, налаже мере и врши контролу рада организационих јединица полиције;
- организује и по потреби учествује у непосредном обављању послова ради спречавања нарушавања и успостављања у већем обиму нарушеног јавног реда; појачаних мера безбедности на спортским приредбама и другим јавним окупљањима грађана; ангажовања припадника интервентних јединица полиције на извршавању сложених безбедносних задатака, спасавања људи у елементарним непогодама и другим ванредним догађајима;
- организује, прати и координира мере приликом окупљања грађана и одржавања спортских приредби и у складу са националним нормама и стандардима, врши размену безбедносних информација са другим организационим јединицама Министарства, службама безбедности и полицијским органима других земаља;

- предузима одговарајуће мере за попуну јединица полиције, планира и учествује у спровођењу обуке полицијских службеника и учествује у планирању набавке униформе, наоружања и личне и посебне опреме полиције;
- врши проверу испуњености услова за стицање лиценци за обављање послова приватног обезбеђења и детективске делатности, прати и надзире обављање наведених послова, врши проверу испуњености услова за давање овлашћења центрима за обуку службеника обезбеђења и надзире њихов рад и издаје легитимације службеницима обезбеђења и детективима.

У циљу што ефикаснијег обављања делатности из сопственог делокруга, у оквиру Управе полиције образују се посебна одељења задужена за одређене области полицијског деловања, тако да Управа полиције у свом саставу има:

- **Одељење за организацију, превенцију и рад полиције у заједници** које сачињава планска документа, прати, организује, координира, предлаже мере, активности и прописе за унапређење организације и функционисања полиције у заједници, пружа стручну помоћ организационим јединицама полиције у полицијским управама у обављању ових послова, учествује у изради и реализацији стратешких и планских аката и пројеката ради примене међународних стандарда заштите људских и мањинских права, учествује у вршењу инструктивно-контролне делатности, непосредно учествује у извршавању сложенијих послова из области превенције криминала и унапређења безбедности у заједници, а по потреби обавља и друге послове из надлежности Управе полиције. У свом саставу има Одсек за организацију и развој полиције, Одсек за превенцију и Одсек за рад полиције у заједници.

- **Одељење за јавни ред и мир и остале послове полиције** које сачињава планска документа, прати, организује, координира, предлаже мере, активности и прописе за обављање послова јавног реда, пружања помоћи у извршењима и поступцима вансудског намирења, обавља послове обезбеђивања одређених јавних скупова, личности, органа, објеката и простора, као и послове превенције, откривања и расветљавања криминала и пружа стручну помоћ организационим јединицама полиције у полицијским управама у обављању ових послова. Прати, врши процену и предлаже мере за унапређење примене Полицијског обавештајног модела у организационим јединицама полиције, посебно у

обављању послова одржавања јавног реда и превенције и сузбијања криминала. У обављању послова који се односе на одржавање јавних окупљања, спроводи управне радње и води другостепени управни поступак, припрема одговоре на тужбе и учествује у управним споровима по тужбама пред Управним судом. Обавља друге полицијске послове и задатке утврђене законом и подзаконским актима и непосредно учествује у извршавању сложенијих безбедносних задатака из области јавног реда и мира. У свом саставу има Одсек за јавни ред и мир, Одсек за јавне скупове и Одсек за праћење рада полиције у области криминала и осталих послова полиције;

- **Одељење за безбедност спортских приредби – Национални фудбалски информативни центар** које сачињава планска документа, прати, организује, координира, предлаже мере, активности и прописе у обављању послова планирања, спровођења и унапређења мера безбедности на спортским приредбама, праћења активности навијачких група и размену безбедносних информација о спортским приредбама и навијачким групама, пружа стручну помоћ организационим јединицама полиције у полицијским управама у обављању ових послова и прати примену стандарда међународних радних тела која се баве безбедношћу спортских приредби. У вези са безбедним одигравањем спортских приредби непосредно обавља послове размене података са полицијама страних држава и учествује у заједничким активностима са представницима страних полицијских служби у земљи и иностранству и обавља друге полицијске послове и задатке утврђене законом и подзаконским актом и непосредно учествује у извршавању сложенијих безбедносних задатака из области спречавања насиља на спортским приредбама. У свом саставу има Одсек за планирање и праћење мера безбедности на спортским приредбама, Одсек за праћење навијачких група и размену информација о спортским приредбама и Одсек за праћење навијачких група и размену информација о спортским приредбама.

- **Одељење за контролу рада полиције** које сачињава планска документа, прати, организује, координира, предлаже мере, активности и прописе ради унапређења начина рада полиције у примени полицијских овлашћења, а посебно употребе средстава принуде, обављања полицијских послова, предузимања полицијских мера и радњи и непосредно врши контролу рада организационих јединица полиције и полицијских службеника. Учествоје у вршењу инструктивно-контролне делатности, а по потреби непосредно обавља полицијске послове у полицијским управама и друге послове из надлежности

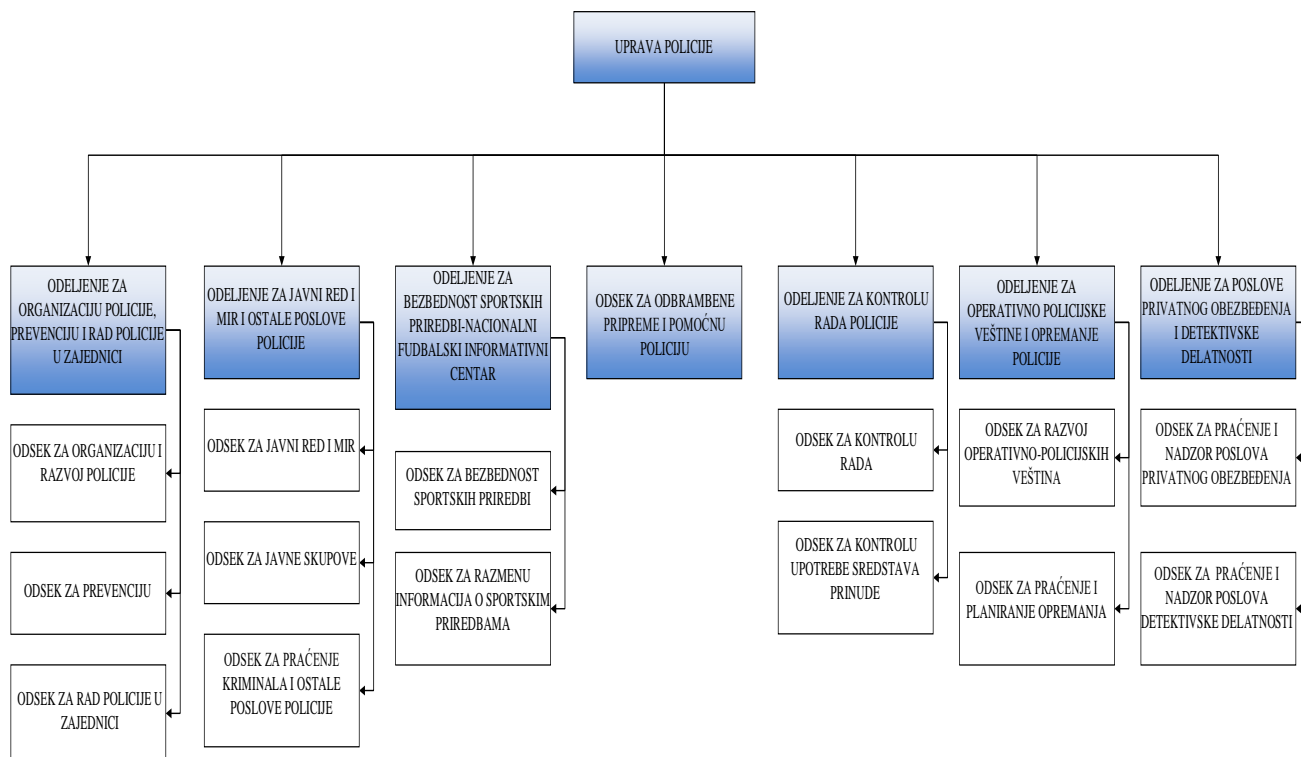
Управе полиције. У свом саставу има Одсек за праћење и контролу законитости у раду и Одсек за праћење употребе средстава принуде.

- **Одељење за оперативне полицијске вештине и опремање полиције** које сачињава планска документа, прати, организује, координира, предлаже мере, активности и прописе ради развоја оперативних полицијских вештина, учествује у сачињавању и реализацији програма обуке и опремања полиције, учествује у вршењу инструктивно-контролне делатности, а по потреби непосредно обавља полицијске послове у полицијским управама и друге послове из надлежности Управе полиције. У свом саставу има Одсек за развој оперативних полицијских вештина и Одсек за праћење и планирање опремања.

- **Одељење за послове приватног обезбеђења и детективске делатности** које сачињава планове, прати, организује, координира, предлаже мере, активности и прописе, непосредно примењује и врши надзор у области приватног обезбеђења и детективске делатности. Пружа стручну помоћ организационим јединицама полиције у полицијским управама у обављању ових послова, спроводи управне радње и води другостепени управни поступак, врши надзор и пружа стручну подршку у спровођењу закона и прописа из свог делокруга, припрема одговоре на тужбе и учествује у управним споровима по тужбама пред Управним судом и непосредно учествује у раду на унапређењу електронске управе у циљу обезбеђења услова размене података из службених евиденција. У свом саставу има Одсек за праћење и надзор послова приватног обезбеђења и Одсек за праћење и надзор послова детективске делатности.

- **Одсек за одбрамбене припреме и помоћну полицију** који припрема планове, прати стање, усклађује, координира и предлаже мере, активности и прописе из области одбрамбених припрема и пружа стручну помоћ организационим јединицама полиције у обављању послова из ове области. Израђује План одбране и планска документа за спровођење плана и припреме Министарства за функционисање у условима ванредног и ратног стања, прати и координира припреме за одбрану и пружа стручну помоћ организационим јединицама Министарства за рад на овим пословима, води и ажурира евиденције о корисницима тајних докумената и података које води Министарство у оквиру припрема за одбрану, израђује информације, анализе и извештаје који се односе на функционисање Министарства у условима ванредног и ратног стања, планира,

координира, прати послове у вези са попуном, обуком, опремањем и ангажовањем помоћне полиције и учествује у вршењу инструктивно-контролне делатности, а по потреби непосредно обавља полицијске послове у полицијским управама и друге послове из надлежности Управе полиције⁵⁵.

Слика 3 – Организациона шема Управе полиције, доступно на интернет адреси: [IOR+avgust+2022+latinica.pdf \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/IO+avgust+2022+latinica.pdf)

⁵⁵ вид. Информатор о раду Министарства унутрашњих послова, 2022, стр. 63-67

2. Делатност полиције опште надлежности

Делатност полиције у правном поретку Републике Србије подразумева укупност примене (свих) овлашћења и обављања (свих) послова полиције, проистеклих из њихових, претходно утврђених (прописаних) надлежности и делокруга, који чине та иста овлашћења и послови. Делатност полиције представља „динамички израз“ надлежности и делокруга, који су „статички израз“ исте целине овлашћења и послова полиције.⁵⁶

Делатност полиције опште надлежности у правном поретку Републике Србије, као најзначајније службе у саставу Министарства унутрашњих послова, дефинисана је бројним правним прописима законске и подзаконске регулативе. Најзначајнији правни акт који темељно регулише делатност полиције опште надлежности у Републици Србији јесте Закон о полицији⁵⁷, а поред њега значајни акти за регулисање делатности полиције јесу и бројни правилници, попут Правилника о полицијским овлашћењима⁵⁸ и Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова⁵⁹ као и упутства која доноси министар унутрашњих послова.

Законом о полицији Републике Србије поред тога што су дефинисани полицијски послови као део унутрашњих послова које обавља полиција применом полицијских овлашћења, мера и радњи, конкретно су и наведени послови које полиција опште надлежности обавља, као и мере и радње које предузима и овлашћења којима располаже у обављању своје делатности.

Полиција Републике Србије у обављању полицијских послова примењује полицијско – обавештајни модел, под којим се подразумева управљање полицијским пословима засновано на криминалистичко – обавештајним информацијама (стратешка и оперативна процена јавне безбедности, профил безбедносног проблема, профил безбедносно интересантног лица или групе) које представљају основ за доношење одлука

⁵⁶Слободан Милетић, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2016, стр. 137

⁵⁷Закон о полицији (Сл. Гласник РС, бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018)

⁵⁸Правилник о полицијским овлашћењима ("Службени гласник РС", број 41 од 11. 06. 2019)

⁵⁹Правилник о начину обављања појединачних полицијских послова ("Сл. гласник РС", бр. 63/2018 и 72/2018)

у обављању полицијских послова.⁶⁰ Полицијски послови се обављају вршењем делатности полиције у складу са актом⁶¹ којим је ближе уређен начин обављања појединачних полицијских послова.

Полицијски службеник обавља полицијске послове одевен и опремљен у складу са прописима, а приликом обављања полицијских послова не сме бити под утицајем алкохола и других психоактивних супстанци које могу утицати на његове психофизичке способности.

При обављању полицијских послова, полицијски службеник дужан је да се придржава утврђених и достигнутих стандарда полицијског поступања, у складу са међународно општеприхваћеним стандардима поступања који се односе на:

- дужност служења грађанима и заједници;
- одговарање на потребе и очекивања грађана;
- поштовање законитости и сузбијање незаконитости;
- остваривање људских и мањинских права и слобода;
- недискриминацију при извршавању полицијских задатака;
- сразмерност у употреби средстава принуде;
- забрану мучења и примене нечовечних и понижавајућих поступака;
- пружање помоћи настрадалим лицима;
- придржавање професионалног понашања и интегритета;
- обавезу заштите тајних података;
- обавезу одбијања незаконитих наређења и пријављивања корупције

⁶⁰ Правилник о начину обављања појединачних полицијских послова ("Сл. гласник РС", бр. 63/2018 и 72/2018), чл. 2

⁶¹ Упутство о организовању послова и начину рада полиције у заједници, на секторима и полицијским одељењима

Као полицијски послови, одредбама члана 30 Закона о полицији Републике Србије, одређени су:

- превенција криминала и унапређење безбедности у заједници;
- откривање и расветљавање кривичних дела, обезбеђивање доказа, њихова анализа, криминалистичко форензичко вештачење употребом савремених форензичких метода и евиденција и откривање имовине проистекле из кривичног дела;
- откривање и расветљавање прекршаја и привредних преступа;
- откривање и хапшење учинилаца кривичних дела, прекршаја и других лица за којима се трага и привођење надлежним органима;
- одржавање јавног реда и мира, спречавање насиља на спортским приредбама, пружање помоћи у извршењима у складу са законом;
- регулисање, контрола, пружање помоћи и надзор у саобраћају на путевима и други послови из прописа о безбедности саобраћаја;
- обезбеђење одређених јавних скупова, личности, објеката и простора;
- безбедносна заштита одређених личности и објеката;
- контрола државне границе, послови у вези са кретањем и боравком странаца, послови азила, прекограничног криминала, ирегуларних миграција и реадмисије;
- извршавање послова утврђених прописима о оружју, приватном обезбеђењу и детективној делатности;
- безбедносна заштита Министарства;
- извршавање других полицијских послова и задатака утврђених законом и подзаконским актом Министарства донетим на основу овлашћења из закона.

Сходно оваквом законском одређењу полицијских послова, све делатности које спадају у делокруг полиције опште надлежности Републике Србије могу се класификовати у неколико група, а то су *делатности усмерене на обезбеђивање безбедности грађана и државе, делатности усмерене на спречавање и сузбијање криминалитета и делатности усмерене на очување јавног реда и мира.*

3. Полицијска овлашћења, мере и радње

Приликом обављања полицијских послова, полицијски службеник примењује прописана полицијска овлашћења, онда када процени да су за то испуњени услови, односно да је могуће иста применити без угрожавања сопствене безбедности и безбедности других лица. Полицијска овлашћења примењују се у складу са Законом о полицији и Правилником о полицијским овлашћењима.

Законом о полицији Републике Србије, у оквиру члана 64, предвиђена су следећа полицијска овлашћења:

- упозорење и наређење;
- провера и утврђивање идентитета лица и идентификација предмета;
- позивање;
- довођење;
- задржавање лица и привремено ограничење слободе кретања;
- прикупљање обавештења;
- привремено одузимање предмета;
- преглед простора, објеката, документације и контрадиверзиони преглед;
- заустављање и прегледање лица, предмета и саобраћајних средстава;
- обезбеђење и преглед места догађаја;
- употреба туђег саобраћајног средства и средства везе;
- утврђивање присуства алкохола и/или психоактивних супстанци;
- вршење безбедносних провера;
- пријем нађених ствари;
- употреба средстава принуде;
- друга овлашћења предвиђена законом.

Када је реч о полицијским овлашћењима, важно је указати да је законодавац користио метод енумерације, при чему је јасно да њихов број није коначан, јер полицијски службеници у статусу овлашћених службених лица примењују полицијска овлашћења из Закона о полицији, Законика о кривичном поступку, Закона о прекршајима и других

закона. Такође, у односу на ранији српски Закон о полицији, у новом, полицијским овлашћењима придодата су и нова: утврђивање присуства алкохола и/или психоактивних супстанци ; вршење безбедносних провера; пријем нађених ствари.

Приликом обављања полицијских послова, полицијски службеници у статусу овлашћених службених лица, овлашћени су да примене одређене полицијске мере и радње предвиђене законом, а све у циљу успешног обављања поверених послова.

Полицијске мере и радње предвиђене су чланом 47 Закона о полицији Републике Србије, и то:

- заштита оштећених кривичним делом и других лица;
- заштита података о идентитету;
- полицијско опажање, опсервирање,
- посебне мере за обезбеђивање јавног реда;
- снимање на јавним местима;
- полицијска помоћ у извршењима и поступцима вансудског намерења;
- полиграфско испитивање;
- пријем пријава о учињеном кривичном делу и прекршају;
- трагање за лицимаи предметима;
- мере циљане потраге;
- мере за отклањање непосредне опасности;
- криминалистичко форензичка регистрација, узимање других узорака и криминалистичко форензичка вештачења и анализе;
- јавно расписивање награде.

Примена полицијских овлашћења према малолетним лицима посебно је регулисана Правилником о начину и условима примене полицијских овлашћења према малолетним лицима⁶², при чему се прави разлика између детета као лица млађег од 14 година и малолетног лица као лица које је навршило 14, а није навршило 18 година. Према детету полицијски службеник може применити полицијска овлашћења упозорење и наређење,

⁶²вид. Правилник о начину и условима примене полицијских овлашћења према малолетним лицима ("Службени гласник РС", број 83/2019)

провера и утврђивање идентитета лица, позивање, довођење, задржавање и привремено ограничење слободе кретања, прикупљање обавештења, привремено одузимање предмета, заустављање и преглед лица, предмета и саобраћајних средстава и употреба средстава принуде под условима и уз ограничења прописана законом, док се према малолетнику осим наведених овлашћења примењују и задржавање лица у случајевима прописаним законом, саслушање малолетника у својству осумњиченог и утврђивање присуства алкохола и/или психоактивних супстанци.

У примени полицијских овлашћења према малолетном лицу, сви полицијски службеници дужни су да воде рачуна о правном статусу, најбољим интересима, здрављу и достојанству личности малолетног лица, психичким, емоционалним и другим личним својствима и заштити његове приватности, као и да избегавају евентуални настанак штетних последица по малолетно лице. Полицијска овлашћења према малолетном лицу, примењују се хитно, уз поштовање начела законитости, професионалности, равноправности и хуманости, на језику који малолетно лице разуме, уз претходно обавештење о законским разлозима за примену овлашћења и његовим правима, уз уважавање међународних норми и стандарда Уједињених нација и Савета Европе. О предузетим полицијским овлашћењима, као и разлозима за њихово предузимање обавештава се на језику који разуме малолетно лице према коме се поступа, његов родитељ или старатељ, представник органа старатељства или установе за смештај малолетника у којој је малолетно лице смештено.

Полицијски службеник је дужан да у сваком конкретном случају процени да ли полицијско овлашћење може да примени на безбедан начин, односно без угрожавања безбедности малолетног и других лица, као и своје безбедности. Полицијски службеник који непосредно примењује полицијско овлашћење, као и полицијски службеник који је присутан на месту примене овлашћења, а непосредно га не примењује, требало би увек да буду спремни да одбију евентуални напад од себе или другог лица или да спрече евентуално самоповређивање или бекство малолетног лица према коме се примењује полицијско овлашћење. Ако полицијски службеник процени да полицијско овлашћење не може да примени на безбедан начин, о томе ће одмах обавестити дежурну службу своје организационе јединице или непосредног руководиоца и тражити потребну помоћ ради обезбеђивања услова за примену полицијског овлашћења.

ПОЛИЦИЈА ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ

1. Криминалистичка полиција

Криминал, корупција и тероризам патолошке су друштвене појаве старе колико и само друштво у чијем настанку суделује мноштво фактора, од друштвене средине и услова живота до свести појединца. Негативан утицај ових друштвених појава на функционисање савременог друштва огроман је, а последице истих несагледиве, будући да исте погађају све сегменте људског друштва од појединца до државе, нарушавајући темељне вредности савремених држава и друштава. Колико год свест о негативности истих била распрострањена, чињеница је да је ове патолошке појаве немогуће у потпуности искоренити, јер су исте верни пратилац људског друштва од његовог настанка. Одговоран приступ питању криминалитета, развој свести и стварање оптималних услова за живот људи предуслови су за стварање друштва са ниском стопом криминалитета. Међутим, сведоци смо чињенице да и у најразвијенијим друштвима света, иако ниска, стопа криминалитета није једнака нули, а што говори о томе да колико год добро организована била, превенција криминалитета не може бити стопроцентно ефикасна. У ситуацијама када мере превенције закажу, неопходно је постојање државног механизма способног да одговори на изазове и обезбеди поштовање правног поретка и очување људских права, а што је разлог успостављања служби и органа реда специјализованих за борбу са управо овим појавама. Сходно наведеном, као саставни део безбедносних система многих савремених држава оснивају се различите форме криминалистичких полиција, као посебне врсте полиције у државном полицијском систему, односно као посебна одељења или организационе јединице у саставу полиције опште надлежности са специјализованим областима деловања усмереним на борбу са тероризмом, корупцијом и организованим криминалом као најсложенијим видом криминалне делатности.

Криминалистичка полиција као врста посебне полиције у основи је конципирана као служба намењена откривању и расветљавању кривичних дела, проналажењу и привођењу правди починилаца тих дела. Криминалистичка полиција традиционално је реактивна

служба чији се механизми деловања активирају тек након сазнања да је извршено кривично дело и за циљ имају проналажење извршиоца и прикупљање доказа. У новије време све је више научних ставова и истраживања који указују лоше стране оваквог концепта, те на потребу развоја модела проактивног рада криминалистичке службе која ће неговати проактиван, системски и стратешки приступ криминалитету.⁶³

У правном поретку Републике Србије, криминалистичка полиција није у организационом смислу одвојена од полиције опште надлежности, већ са истом представља јединствену организацију надлежну за очување јавног реда и мира, безбедности, права и имовине грађана. Међутим, у оквиру Дирекције полиције, основана је као организациона јединица Управа криминалистичке полиције, која представља посебан део полицијске службе Републике Србије са посебно утврђеним надлежностима, специјализован за превенцију, откривање и сузбијање свих облика криминалитета на територији Републике Србије.

Управа криминалистичке полиције надлежна је за праћење и организовање послова на превенцији криминала, откривању и расветљавању свих облика организованог криминала, корупције и тероризма, као и за превенцију и сузбијање других облика криминала и с тим у вези:

- усклађује, усмерава рад и врши контролно-инструктивну делатност унутрашњих организационих јединица у седишту Управе, као и Полицијске управе за град Београд и других полицијских управа, из делокруга криминалистичке полиције.
- планира, организује, координира и спроводи послове у вези са откривањем, документовањем и процесуирањем кривичних дела и њихових учинилаца из области организованог криминала, тероризма и корупције.
- обавља послове обезбеђења доказа и њихове анализе.
- ангажује се на спровођењу доказних и посебних доказних радњи.
- непосредно учествује у идентификацији жртава у масовним катастрофама и елементарним непогодама.

⁶³Симоновић Бранислав, Истраживање ставова припадника криминалистичке полиције Муп-а Републике Србије о стратешком приступу сузбијања криминала, Безбедност, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Београд, 1/2011.стр. 5-23.

- координира и непосредно учествује у раду контрадиверзионих и других прегледа у циљу заштите безбедности као и у решавању најсложенијих случајева у полицијској пракси.
- прикупља информације и обезбеђује доказе о кривичним делима против човечности и међународног права, предузима мере и радње на проналажењу несталих лица са подручја бивше Југославије, прикупља информације о кривичним делима у односу на нестала лица.
- обавља послове у вези праћења и истраживања појава и догађаја који су повезани или се могу довести у везу са верски и етнички мотивисаним тероризмом и екстремизмом који води у тероризам.
- прати стање и усклађује активности у области превенције, откривања и сузбијања општег криминала, са посебним освртом на превенцију и сузбијање малолетничког криминала и насиља у породици;
- информише полицијске управе о новим појавним облицима криминала и налаже мере за њихово сузбијање.

Из овако формулисаних послова криминалистичке полиције произилази да претежни део њене делатности чини заправо криминалистичко-оперативна делатност која се састоји у предузимању мера за откривање криминалних радњи, уочавању, обезбеђивању и анализи трагова у вези са њима као и проналажењу, хватању и привођењу правди извршилаца криминалних радњи.

Управа криминалистичке полиције у свом саставу има:

1. Одељење за борбу против корупције
2. Службу за борбу против организованог криминала
3. Службу за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика
4. Службу за борбу против тероризма и екстремизма
5. Службу за откривање ратних злочина
6. Службу за криминалистичку аналитику
7. Службу за специјалне истражне методе
8. Службу за сузбијање криминала
9. Службу за криминалистичко - обавештајне послове и прикривене иследнике
10. Национални центар за криминалистичку форензику

Одељење за борбу против корупције обавља послове откривања и сузбијања корупције и координише рад на пословима откривања и расветљавања кривичних дела из ове области, и са тим у вези остварује сарадњу са другим органима и организацијама у Републици Србији, а поред тога учествује у изради програма стручног усавршавања и оспособљања полицијских службеника и других лица у области сузбијања корупције и врши практичну обуку ових лица која учествују у борби против корупције. Одељење за борбу против корупције послове из своје надлежности остварује преко организационих јединица у свом саставу, организованих као Одсек за координацију и планирање и више Одсека за борбу против корупције основаних у већим градовима Републике Србије.

Служба за борбу против организованог криминала је организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције. Будући да је организовани криминал форма криминала која се најбрже трансформише и прилагођава новонасталим околностима, организовани криминал представља посебан изазов за модерну полицију. Организациона јединица за борбу против организованог криминала у саставу Управе криминалистичке полиције формирана је 1.октобра 2001. године, а упркос променама у организацији, никада није промењена њена основна мисија, која подразумева да се кроз партнерство са органима и институцијама у земљи и иностранству, користећи сва расположива законита средства и стечена искуства, што ефикасније супротстави организованом криминалу.

У оквирима своје надлежности Служба за борбу против организованог криминала организује и обавља послове на откривању, сузбијању, документовању и процесуирању кривичних дела и њихових учинилаца из области организованог криминала, корупције, високотехнолошког криминала, трговине људима и кријумчарења људи и са тим у вези планира и координише сарадњу са организационим јединицама Управе криминалистичке полиције, полицијским управама и другим надлежним службама у Министарству, надлежним правосудним органима, другим државним органима и релевантним међународним институцијама и организацијама. У циљу унапређења свога рада, прати и анализира нове појавне облике у области организованог криминала и деловања организованих криминалних група, иницира закључивање међународних уговора, анализира и стара се о усклађивању прописа из делокруга Службе са правним тековинама Европске уније и сарађује са иностраним полицијским органима и међународним

организацијама на пословима праћења и сузбијања криминала са елементом иностраности. Послове из свога делокруга Служба обавља кроз рад Одељења за сузбијање организованог кријумчарења опојних дрога, Одељења за сузбијање организованог финансијског криминала, Одељења за посебне акције, Одељења за сузбијање организованог општег криминала, Одељења за сузбијање трговине људима и кријумчарења људи, Одељења за сузбијање високотехнолошког криминала и Јединице за финансијске истраге.

Служба за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика је организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције оформљена 2013.године, као организациона јединица са централном улогом у обављању послова сузбијања кријумчарења наркотика, превенције злоупотребе дрога и координације свих активности усмерених на борбу против дрога на територији Републике Србије.

У границама свога делокруга обавља послове везане за примену репресивних и превентивних активности у борби против дрога у оквиру чега врши и контролно – инструктивну делатност у области борбе против дрога и превенције наркоманије осталим службама. Обзиром да има и репресивну и превентивну улогу, поред овлашћења да спроводи истраге у циљу сузбијања недозвољеног промета наркотика на територији Републике Србије, Служба има мандат и да имплементира стратешке пројекте који се тичу превенције злоупотребе дрога. У свом раду остварује сарадњу са другим министарствима, правосудним органима, другим државним органима и организацијама, службама безбедности, полицијама других земаља, међународним организацијама и представља националну контакт тачку у области међународне размене података у овој области. Послови из надлежности Службе обављају се кроз рад три одељења у њеном саставу, од којих су два задужена за репресивне активности, а једно има превентивну улогу. Одељења у саставу Службе су Одељење за координацију, сарадњу и превенцију наркоманије, Одељење за истраге и Одељење за оперативну подршку.

Служба за борбу против тероризма и екстремизма је основана децембра 2013.године као организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције надлежна за спречавање, откривање и расветљавање кривичних дела повезаних са тероризмом и екстремизмом, као и за откривање и хватање починилаца ових дела.

У оквирима своје надлежности, континуирано прати све безбедносно интересантне појаве и догађаје на територији Републике Србије, прикупља оперативна сазнања о лицима, групама и организацијама чије се деловање може довести у везу са тероризмом и екстремизмом, а у циљу спречавања извршења ових кривичних дела на територији Републике Србије, спречавања коришћења територије Републике Србије за припрему извршења ових дела на територијама других држава, спречавања активности којима се пропагира тероризам и екстремизам, спречавања врбовања и регрутовања лица за извршење кривичних дела повезаних са тероризмом и екстремизмом као и спречавања различитих видова организованог прикупљања средстава за финансирање ових активности. У свом саставу Служба има Одељење за борбу против тероризма и Одељење за борбу против екстремизма, као и четири теренска одсека у Београду, Новом Саду, Нишу и Новом Пазару.

Служба за откривање ратних злочина је организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције специјализована за истрагу кривичних дела ратних злочина почињених на територији бивше СФРЈ у време ратних сукоба током деведесетих година прошлог века.

Служба поступа самостално и по захтевима Тужилаштва за ратне злочине који се односе на прикупљање обавештења о оштећенима, разговор са сведоцима, оштећенима и осумњиченима, прикупљање доказа, лишење слободе починилаца, решавање судбине лица несталих у оружаним сукобима и формирање базе података кривичних дела ратних злочина, односно по захтевима Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију поводом обезбеђивања услова за сведочење, обезбеђивања заштите сведока и њихових породица као и вршења надзора над лицима која су у складу са гаранцијама Владе Републике Србије привремено пуштена на слободу⁶⁴.

Служба за криминалистичку аналитику је организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције која пружа подршку у раду другим организационим јединицама криминалистичке полиције, кроз оперативно - обавештајни рад и израду стратешких анализа и процена. Служба за криминалистичку анализу обрађује, анализира, систематизује и обједињује оперативно – обавештајна сазнања и податке, сачињава

⁶⁴ вид. [Служба за откривање ратних злочина \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs)

пресеке и износи сугестије поводом планирања и извођења оперативних акција. Врши анализу токова новца, власничких структура, остварених телефонских комуникација, води евиденције и координише размену података између осталих организационих јединица у саставу Дирекције надлежних за борбу против криминала. У оквиру Службе делују Одељење за криминалистичко-оперативну и стратешку анализу, Одељење за координацију рада и размену података и Одељење за развој и администрацију система и мрежа посебне намене.

Служба за специјалне истражне методе је организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције специјализована за спровођење посебних доказних радњи применом специјалних истражних техника, а у циљу прикупљања доказа и расветљавања кривичних дела. Обавља послове организовања и спровођења посебних доказних радњи, као и обезбеђења, извођења и презентовања материјалних доказа. Примењује оперативнотехничка средства и методе који обухватају прикупљање, бележење, обраду, техничку анализу, преношење, чување и презентацију информација и доказа реализацијом мера тајног надзора комуникација, тајног праћења и снимања, припрему и реализацију операција прикривених иследника, мера циљаних потрага и пружање оперативне подршке организационим јединицама Министарства⁶⁵. У оквиру своје делатности Служба пружа помоћ свим полицијским управама и другим организационим јединицама у оквиру Дирекције полиције. Делатност из делокруга службе обављају одељења у њеном саставу и то Одељење за оперативну подршку и циљане потраге, Одељење за примену оперативне технике, Одељење за електронски надзор, Одељење за експлоатацију, анализу и презентацију мера и Одељење за прикривене иследнике.

Служба за сузбијање криминала основана као организациона јединица Управе криминалистичке полиције 2006.године, обавља послове праћења и анализе стања и кретања криминала у Републици Србији, а нарочито појава које погодују настанку и развоју свих облика криминала. Предлаже и усмерава активности на унапређењу превенције и сузбијања криминала. Сарађује са организационим јединицама криминалистичке полиције и Министарства, правосудним и другим државним органима, као и другим државним органима и организацијама и телима ради подизања нивоа

⁶⁵вид. Информатор о раду Министарства унутрашњих послова, 2022, стр. 41-42

ефикасности у супротстављању криминалу. Даје иницијативу и предлоге за измену прописа и других аката из свог делокруга. Доноси мере за отклањање уочених недостатака, усмерава, усклађује и пружа стручну помоћ у раду на најсложенијим кривичним предметима и непосредно учествује у расветљавању тешких и серијских кривичних дела. Остварује увид и врши анализу извештаја линија рада криминалистичке полиције у полицијским управама и по потреби захтева израду ванредних извештаја и планова рада. Служба за сузбијање криминала у свом саставу има Одељење за сузбијање привредног криминала, Одељење за сузбијање општег криминала и Одељење за превенцију и сузбијање насиља у породици⁶⁶.

Служба за криминалистичко обавештајне послове и прикривене иследнике представља организациону јединицу у саставу Управе криминалистичке полиције која своју делатност обавља кроз делатност Одељења за криминалистичко-обавештајне послове и Одељења за прикривене иследнике.

Надлежност Одељења за криминалистичко-обавештајне послове (*даље: ОКОП*) је прикупљање, процена, обрада и анализа података и информација о криминалитету, преваходно у циљу спречавања и сузбијања организованог криминалитета, корупције, тероризма, откривања и расветљавања тешких кривичних дела и сагледавања актуелних безбедносних проблема. На основу спроведених криминалистичко-обавештајних послова ОКОП сачињава оперативне извештаје, оперативне информације и аналитичке пресеке сазнања, које доставља руководиоцима Управе криминалистичке полиције на доношење одлука и предузимање оперативних мера и радњи. У делокругу овог одељења је и идентификација организованих криминалних група и појединаца (вишеструки повратници, професионалци, специјалисти за вршење одређених кривичних дела) и успостављање и вођење оперативне контроле према предметним ентитетима. Послове из свога делокруга ОКОП извршава кроз делатност десет одсека формираних по територијалном принципу где сваки одсек обухвата месну надлежност две до три подручне полицијске управе.

Одељење за прикривене иследнике је специјализована јединица у саставу Министарства установљена ради припреме и спровођења посебне доказне радње ангажовања

⁶⁶вид. Информатор о раду Министарства унутрашњих послова, 2022, стр. 45-46

прикривеног иследника када је предузимање исте потребно јер се докази за кривично гоњење не могу прикупити или би њихово прикупљање било знатно отежано. Делатност овог одељења реализује се кроз рад Одсека за припрему операција прикривеног иследника и Одсека за реализацију операција прикривеног иследника⁶⁷.

Национални центар за криминалистичку форензику као организациона јединица у саставу Управе криминалистичке полиције поступа по захтевима и наредбама органа који воде поступак – организационих јединица Дирекције полиције МУП-а Републике Србије, тужилаштва и судова на свим нивоима, као и захтевима других надлежних државних органа, те у оквиру свог делокруга врши форензичка вештачења и обезбеђује материјалне доказе за потребе кривично-процесног система Републике Србије. У оквиру Центра се врше криминалистичко форензичка вештачења из области ДНК, опште биологије, судске медицине, трасологије, балистике, физичке-хемије (дрого, експлозиви и др.), токсикологије, форензичке психологије и полиграфских испитивања, дактилоскопије, докумената и рукописа, форензичке акустике, фото и видео-материјала и електронска и информатичка форензичка вештачења. Центар врши управни, инспекцијски и инструктивни надзор рада оперативне криминалистичке технике подручних полицијских управа, организује, координира и непосредно учествује у раду екипе за вршење комплексних увиђаја и форензичке обраде лица места тешких кривичних дела, директно сарађује са свим службама криминалистичке полиције, координира радом криминалистичке технике током спровођења оперативно-тактичких и истражних радњи, а све у циљу обезбеђења материјалних трагова⁶⁸.

Поред већ поменуте чињенице да у правном поретку Републике Србије криминалистичка полиција није у организационом смислу одвојена од полиције опште надлежности, неопходно је истаћи да се и делатности ових врста полиције у многим случајевима поклапају, и то пре свега кроз учешће полиције опште надлежности у обављању послова из изворног делокруга криминалистичке полиције. Најбољи показатељ немогућности јасног диференцирања делокруга послова криминалистичке и полиције опште надлежности јесте улога полиције опште надлежности у расветљавању кривичних

⁶⁷ вид. [Služba za kriminalističko-obaveštajne poslove i prikrivene islednike \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs)

⁶⁸ вид. [Nacionalni kriminalističko-tehnički centar \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs)

дела⁶⁹, у којима полиција опште надлежности учествује заједно са криминалистичком полицијом. У периоду 2014–2017. године криминалистичка полиција самостално је расветлила 17,57% кривичних дела, док је полиција опште надлежности у истом периоду самостално расветлила 16,80% кривичних дела. Полиција опште надлежности и криминалистичка полиција, поред самосталног рада, заједнички предузимају мере и радње ради расветљавања кривичних дела, а поменуто се на најбољи начин може уочити у табеларном⁷⁰ приказу.

Година	Укупно евидентираних кривичних дела	Укупан број кривичних дела са НН учиниоцем		Кривична дела која је расветлила полиција опште надлежности	
		Број	Процент	Број	Процент
2017	91.570	46.617	50,91%	8.565	18,37%
2016	93.891	51.955	55,34%	9.744	18,75%
2015	98.840	57.006	57,68%	8.767	15,38%
2014	103.125	63.142	61,23%	9.266	14,67%
Просек(2014–2017)		54.680	55,79%	36.342	16,80%

Слика 4 – Учешће опште полиције у расветљавању кривичних дела, извор: Драган Милидраговић, Ненад Милић, Резултати и проблеми полиције опште надлежности у сузбијању криминала, UDK: 343.85(497.11) 351.74/.76 doi:10.5937/nabero24-19545

Аутор сматра да је неопходно да укаже да полицијска борба против криминала у данашњем времену није ограничена само на територију једне државе, јер он не познаје границе. Још почетком 20. века су се развила озбиљна разматрања полиције и полицијске проблематике – у првом реду феномена криминала и његових узрока, а нарочито друштвеног реаговања на њега, укључујући и међународну сарадњу посебно сада када је

⁶⁹Кривично дело је оно дело које је законом одређено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено. Члан 14 став 1 Кривичног законика Републике Србије (Службени гласник Републике Србије, број: 85/2005, 88/2005-ИСПР; 107/2005-ИСПР, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019)

међународни организовани криминал и по квалитету и по квантитету, а нарочито по последицама које производи, опаснији него икада раније. Његових последица није поштеђена ни наша земља у којој је дошло до ескалације криминала, а нарочито опасног и међународног: трговине људима и децом, ирегуларних миграција, илегалног промета дроге и оружја, прања новца, организовања проституције, корупције, сајбер криминала и других тешких кривичних дела. На такве појавне облике савременог криминала може се адекватно одговорити само међународном полицијском сарадњом. Стога треба нагласити да је Србија је члан многобројних међународних полицијских организација и асоцијација, остварује сарадњу са полицијама земаља чланица Европске Уније, као и са другим земљама, на основу различитих мултилатералних и билатералних споразума.

2. Саобраћајна полиција

Саобраћај, појам укључен у сваки сегмент живота, неминовност модерног човека без које се свакодневница не може замислити. Технолошки развој друштва донео је већу доступност моторних возила и значајно повећање броја учесника у саобраћају, а што је условило потребу за детаљном регулациом ове појаве. Прописивање правила саобраћаја као превентивна мера регулисања недовољно је да осигура безбедност учесника у саобраћају, улед чега се у полицијским системима модерних држава формирају делови полицијских служби у форми посебних врста или организационих јединица полиције, задужени да обезбеде поштовање прописаних правила саобраћаја уз овлашћење на примену одређених репресивних мера.

У правном поретку Републике Србије, под окриљем Министарства унутрашњих послова, као организациона јединица у седишту Дирекције полиције, основана је Управа саобраћајне полиције, са јасно дефинисаном улогом у области очувања безбедности саобраћаја на путевима. Основни задатак тако организоване саобраћајне полиције јесте спровођење контроле у циљу очувања безбедности саобраћаја на путевима и заштита грађана и материјалних вредности у процесу превозења, а што се постиже применом мера заштите безбедности и спровођењем превентивних активности, уз вођење јединствене базе података о возачима, возилима, саобраћајним прекршајима и незгодама. Делокруг и начин деловања припадника саобраћајне полиције предмет је регулисања бројних правних прописа, почев од Закона о полицији и Закона о безбедности саобраћаја на путевима до

бројних подзаконских прописа попут Правилника о полицијским овлашћењима, Правилника о начину вршења контроле и непосредног регулисања саобраћаја на путевима и вођењу обавезних евиденција о примени посебних мера и овлашћења и Правилника о знацима које учесницима у саобраћају на путевима дају полицијски службеници. Управом саобраћајне полиције руководи начелник, који има заменика и четири помоћника, који пружају помоћ начелнику у раду и сарађују са субјектима који се баве питањима од значаја за безбедност саобраћаја, а ради обављања послова и примене овлашћења саобраћајне полиције, у оквиру полицијских управа образују се одељења саобраћајне полиције, у чијем су саставу полицијске испоставе. Полицијске испоставе формирају се према потребама и ван седишта полицијских управа, док у подручјима где саобраћајна проблематика није изражена у знатној мери, послови саобраћајне полиције обављају се у оквиру саобраћајних сектора у саставу полицијских испостава опште надлежности.

Сви послови из делокруга саобраћајне полиције могу се груписати у неколико група, а односе се на:

- непосредну контролу и интервентно регулисање саобраћаја;
- управне послове безбедности саобраћаја;
- праћење и унапређење прописа у безбедности саобраћаја;
- обраду и осветљавање саобраћајних прекршаја и саобраћајних незгода;
- саобраћајно-техничке послове безбедности саобраћаја;
- превентивно-пропагандне послове безбедности саобраћаја;
- послове сарадње са субјектима који се баве безбедношћу саобраћаја;
- послове међународне сарадње и односе са јавношћу;
- остале послове безбедности саобраћаја.

У циљу ефикаснијег обављања послова из делокруга саобраћајне полиције, Управа саобраћајне полиције у свом саставу има више одељења, и то:

- Одељење за контролу саобраћаја, које у свом саставу има Одсек за контролу и регулисање саобраћаја и Одсек за посебне видове контроле саобраћаја и саобраћајна обезбеђења.

- Одељење за саобраћајно – техничке послове, које у свом саставу има Одсек за технички преглед возила и привремену саобраћајну сигнализацију и Одсек за оспособљавање кандидата за возаче и надзор над субјектима који врше превоз у друмском саобраћају.
- Одељење за саобраћајне незгоде и прекршаје, које у свом саставу има Одсек за саобраћајне незгоде и Одсек за саобраћајне прекршаје и прекршајни поступак.
- Одељење за праћење и унапређење рада саобраћајне полиције, које у свом саставу има Одсек за праћење рада саобраћајне полиције и Одсек за унапређење рада и примену уређаја⁷¹.

У саобраћају на путу могу да учествују само моторна и прикључна возила за које је издата саобраћајна дозвола, регистарске таблице и регистрациона налепница. Упис у јединствени регистар возила, издавање саобраћајне дозволе, регистарских таблица и регистрационе налепнице обавља територијално надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова, према месту пребивалишта, односно седишта власника возила. Осим наведених радњи, у надлежности саобраћајне полиције је предузимање и одређених посебних мера и овлашћења које имају за циљ да спрече угрожавање безбедности учесника у саобраћају и омогуће несметано одвијање саобраћаја. Посебне мере и овлашћења које надлежна организациона јединица саобраћајне полиције може предузети обухватају:

- искључење возача из саобраћаја,
- задржавање возача,
- упућивање возача на контролни лекарски преглед,
- утврђивање присуства алкохола и/или психоактивних супстанци код учесника у саобраћају,
- заустављање, односно упућивање ради заустављања возила на безбедном месту или укључивања на пут за ту врсту или категорију возила,
- искључење возила из саобраћаја,
- налагање мера ради отклањања, односно спречавања настанка опасности на путу,

⁷¹вид. [Управа саобраћајне полиције \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs)

- снимање саобраћаја и учесника у саобраћају коришћењем одговарајућих средстава као и документовање прекршаја и других деликта у саобраћају,
- привремено одузимање предмета прекршаја,
- одузимање обрасца стране возачке дозволе када возач поседује више од једне возачке дозволе,
- упућивање на контролни технички преглед возила,
- уклањање, односно премештање возила, као и постављање уређаја којима се спречава одвожење возила,
- мерење осовинског оптерећења возила и укупне масе возила⁷².

3. Гранична полиција

Предуслов очувања безбедности и правног поретка једне државе јесте адекватно обезбеђење и контрола државних граница. Контрола државних граница односно гранична контрола подразумева комплексан скуп радњи којима се врши надзор државне границе, гранична провера и анализа ризика угрожености граница, а у циљу обезбеђења државне границе, заштите живота и здравља људи и животне средине, спречавања вршења и откривања кривичних дела и прекршаја, спречавања ирегуларних миграција и спречавања и откривања других активности којима се нарушава јавни ред и мир, правни поредак и јавна безбедност. У правном поретку Републике Србије прихваћен је модел у којем је безбедност границе поверена полицијским органима, за разлику од раније коришћеног милитарног система обезбеђења⁷³. Гранична полиција послове обезбеђења и контроле државне границе обавља на граничним прелазима у посебно опремљеним објектима, а у циљу заштите државне границе и сузбијању различитих врста криминалних делатности (тероризам, трговина људима, итд.), као и спречавању илегалних миграција које представљају значајан проблем у свету и код нас⁷⁴.

⁷²вид. чл. 278 Закона о безбедности саобраћаја на путевима("Сл. гласник РС", бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС, 55/2014, 96/2015 - др. закон, 9/2016 - одлука УС, 24/2018, 41/2018, 41/2018 - др. закон, 87/2018, 23/2019 и 128/2020 - др. закон)

⁷³Милан Милошевић, Синиша Достих, Сарадња граничних полиција земаља Европске уније-пример СР.Немачке и Пољске, Страни правни живот, бр.2/2009, стр.255.

⁷⁴ Ненад Бановић, Небојша Пурић, Синиша Достих, Осврт на историјат, садашњост и перспективе развоја граничне полиције у Републици Србији, Безбедност, бр. 1-2/2009, стр.94.

На челу организационе структуре граничне полиције Републике Србије налази се Управа граничне полиције основана као организациона јединица у саставу Дирекције полиције под окриљем Министарства унутрашњих послова. Управа Граничне полиције обавља управљачку функцију у односу на послове организационих јединица у њеном саставу, које су надлежне за послове контроле прелажења и обезбеђења државне границе⁷⁵. Питања надлежности и начина рада граничне полиције Републике Србије предмет су регулисања мноштва правних прописа, попут Закона о полицији, Закона о граничној контроли⁷⁶, Правилника о начину вршења надзора државне границе и начину издавања, изгледу и садржају аката које полицијски службеници сачињавају приликом обављања послова надзора државне границе⁷⁷, Правилника о начину вршења граничних провера и начину издавања, изгледу и садржају аката које полицијски службеници сачињавају приликом обављања послова граничних провера⁷⁸, Правилника о начину поступања граничне полиције приликом утврђивања и решавања граничног инцидента и повреде државне границе⁷⁹, као и низа других правних аката. Управа граничне полиције, као организациона јединица Дирекције полиције је јединствена, централизована и хијерархијски организована јединица која осигурава свакодневну радну повезаност и пуну координацију са регионалним центрима и станицама граничне полиције на терену, као и другим линијама рада у оквиру МУП-а и другим државним органима и институцијама, обављајући послове надзора државне границе, граничне провере, подизања нивоа безбедности на аеродромима и међународном пловном путу на рекама Дунав, Тиса и Сава, сузбијања прекограничног криминала, анализе ризика, контроле кретања и боравка странаца, сузбијања трговине људима, азила, контроле законитости у раду и логистике.

Управа граничне полиције у свом саставу има следеће организационе јединице:

⁷⁵ Дане Субошић, Организација и послови полиције, Београд, 2010, стр.78

⁷⁶ Закон о граничној контроли („Сл. гласник РС“, бр. 24/2018)

⁷⁷ Правилник о начину вршења надзора државне границе и начину издавања, изгледу и садржају аката које полицијски службеници сачињавају приликом обављања послова надзора државне границе ("Сл. гласник РС", бр. 65/2018)

⁷⁸ Правилник о начину вршења граничних провера и начину издавања, изгледу и садржају аката које полицијски службеници сачињавају приликом обављања послова граничних провера, "Службени гласник РС", бр. 104/2018

⁷⁹ Правилник о начину поступања граничне полиције приликом утврђивања и решавања граничног инцидента и повреде државне границе ("Службени гласник РС", бр. 42/2018)

- **Служба за границу коју чине:**
 - Одељење за граничне провере,
 - Одељење за надзор границе и управно поступање у граничним пословима,
 - Регионални центар граничне полиције према Хрватској – Нови Сад,
 - Регионални центар граничне полиције према Мађарској – Суботица,
 - Регионални центар граничне полиције према Румунији – Вршац,
 - Регионални центар граничне полиције према Бугарској – Димитровград,
 - Регионални центар граничне полиције према Македонији – Прешево,
 - Регионални центар граничне полиције према Црној Гори – Прибој,
 - Регионални центар граничне полиције према Босни и Херцеговини – Ужице,
 - Станица граничне полиције Београд,
 - Станица граничне полиције Ниш - Аеродром и
 - Станица граничне полиције Краљево,
- **Служба за странце коју чине:**
 - Одељење за странце
 - Одељење за прихват и смештај странаца,
- **Оперативни центар,**
- **Одељење за послове прекограничне сарадње и оперативне послове,**
- **Канцеларија за азил,**
- **Одељење за анализу ризика,**
- **Одељење за сузбијање прекограничног криминала,**
- **Јединица за спровођење компензаторних мера,**
- **Одељење за професионалне стандарде и полицијске вештине,**
- **Одељење за оперативну подршку и опремање⁸⁰.**

Дакле, послове граничне контроле у Републици Србији врши гранична полиција. Полицијски службеник граничне полиције при обављању послова граничне контроле примењује прописана овлашћења и на тај начин спроводи радње неопходне за извршење дефинисаних задатака. У примени полицијских овлашћења, полицијски службеник поступа непристрасно, хумано, поштујући достојанство, углед и част сваког лица.

⁸⁰ <http://www.mup.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/ojdpp/Uprava+granice+policije>

Послови граничне контроле обављају се у форми граничних провера на подручју граничних прелаза и подразумевају провере лица и докумената, ствари и саобраћајних средстава.

Приликом граничне провере лица, полицијски службеник овлашћен је да:

- изврши увид у путне или друге исправе прописане за прелазак државне границе и обрађује податке из путних и других исправа;
- проверава и/или утврђује идентитет лица која прелазе државну границу и обавља проверу у евиденцијама које води Министарство и други органи управе као и међународне организације;
- узима отиске свих прстију и дланова лица и друге биометријске податке, ако постоји сумња у идентитет, односно у веродостојност путне или друге исправе прописане за прелазак државне границе и обавља њихову проверу;
- проверава да ли лице испуњава услове за улазак у Републику Србију, односно излазак из Републике Србије;
- проверава сврху путовања лица;
- обавља преглед лица, ако на други начин није могуће обавити проверу лица, који не обухвата преглед телесних шупљина;
- не дозволи лицу напуштање подручја граничног прелаза до окончања граничних провера;
- издаје упозорења и наређења у циљу обављања правилне, несметане и ефикасне граничне провере;
- проверава прелазак државне границе, односно уноси у путну или другу исправу прописану за прелазак државне границе податке о уласку и изласку, као и податке о одбијању уласка, податке о уношењу и преношењу ватреног оружја и муниције и друге податке од значаја за граничну проверу⁸¹.

Провера ствари обухвата преглед ствари које лице носи са собом и/или превози у саобраћајном средству. Приликом провере ствари, полицијски службеник овлашћен је да захтева од лица да покаже предмете које има код себе и изврши њихов преглед у циљу

⁸¹вид. чл. 36 Закона о граничној контроли („Сл. гласник РС“, бр. 24/2018)

проналаска ствари и предмета чије је преношење преко државне границе забрањено или ограничено посебним прописом или због утврђивања идентитета.

Провера саобраћајног средства обухвата:

- унутрашњи и спољни преглед саобраћајног средства;
- преглед саобраћајног средства, укључујући и растављање појединих делова саобраћајног средства, ако постоје основи сумње да лице које управља саобраћајним средством превози скривена лица и забрањене ствари које указују на њихов идентитет или идентитет других путника у саобраћајном средству, а ради спречавања незаконитих активности на државној граници;
- проверу исправа за коришћење и управљање саобраћајним средством и обраду података из тих исправа;
- проверу у евиденцијама које воде Министарство и други органи државне управе, као и међународне организације⁸².

Пре почетка граничне провере, полицијски службеник је дужан да затражи од лица које управља превозним средством односно чије се ствари проверавају, да се изјасни да ли поседује ствари које представљају предмете кривичног дела односно прекршаја или чије је преношење преко државне границе под посебним режимом, након чега се приступа прегледу. На захтев лица чије је превозно средство односно ствари предмет провере, полицијски службеник ће издати потврду о прегледу.

Када полицијски службеник при прегледу лица, ствари или саобраћајног средства пронађе предмете које је потребно одузети по одредбама законика којим се уређује кривични поступак, односно закона којима се уређују прекршаји или предмете који су неопходни за вођење кривичног или прекршајног поступка, полицијски службеник ће наставити поступак по одредбама тих закона, односно уколико полицијски службеник при прегледу лица, ствари или саобраћајног средства пронађе предмете који нису потребни за спровођење кривичног или прекршајног поступка из надлежности Министарства, а у надлежности су других државних органа, даљи поступак ће наставити други надлежни органи⁸³.

⁸²вид. чл. 37 Закона о граничној контроли („Сл. гласник РС“, бр. 24/2018)

⁸³вид. чл. 39 Закона о граничној контроли („Сл. гласник РС“, бр. 24/2018)

Глава VI

ПРИРОДА И ПРАКТИЧНИ АСПЕКТ ПОЛИЦИЈСКЕ ДЕЛАТНОСТИ

1. Природа полицијске делатности

„Полиција мора бити јача од народа да би га могла заштити“ констатација Растка Закића која у многоме описује суштину и природу полицијске делатности, као чувара закона и народа, али полиција односно њена делатност уједно је и много шира и сложенија од наведеног. Наиме, анализом делокруга Дирекције полиције и појединих организационих јединица у њеном саставу, уочава се сложена природа полицијске делатности. Полицијска делатност саткана је од мноштва послова који нису ни искључиво управне радње ни управно регулаторне делатности, те иста представља симбиозу управних радњи и управно-регулаторне делатности које се међусобно преплићу, а што се види на неким конкретним примерима.

Примера ради, проблем велики количине оружја у поседу цивилног становништва у Републици Србији појавио се током деведесетих година као последица тадашњих ратних прилика које су оружје учиниле лако доступним, што је довело до много случајева нелегалног држања оружја. Велика количина нелегално поседованог оружја није допринела осећању повећане безбедности становништва, већ напротив, подстакла је несигурност грађана и знатно утицала на то да се знатно повећа и број лица са намером легалног поседовања оружја. Количина оружја у поседу цивилног становништва приморала је државу да својим прописима уреди питања држања оружја кроз прописивање услова за легално прибављање и држање истог, тако су Законом о оружју и муницији таксативно наведени услови које једно лице мора да испуњава да би могло легално држати оружје, али је регулисано и поступање полиције у случају када одређено лице престане да испуњава услове за држање оружја. Наиме, у случају сумње да једно лице не испуњава законом прописане услове за одузимање оружја, од стране надлежног полицијског органа покреће се управни поступак који се, уколико се лице утврди неподобним, окончава управним решењем на основу којег се оружје одузима. Како би се обезбедило доношење правилне, законите и оправдане одлуке, односно избегле злоупотребе од стране полицијских службеника, потребно је чињенице на основу којих се

доноси управно решење утврдити или барем учинити вероватним. Утврђивање поменутих чињеница заправо подразумева проверу испуњености законом прописаних услова, а што у суштини значи предузимање низа управних радњи од стране полиције којима се проверава испуњеност законских услова. Активности полиције у обављању овог полицијског посла управо показује сложеност природе полицијске делатности. Наиме, обављање конкретног полицијског посла подразумева предузимање управно-регулаторне делатности приликом спровођења управног поступка, али и низа управних радњи којима се проверава оправданост одлуке о узимању оружја, а што наводи на закључак да се овај полицијски посао не може окарактерисати ни као чиста управна ни као чиста управно-регулаторна делатност.

Обзиром на то већина правних аката правно дејство производи од тренутка достављања лицу на које се односе, уредно достављање неопходан је предуслов да би правни акт произвео правно дејство, а само уредно достављање немогуће је без тачних података о пребивалишту односно боравишту. У циљу обезбеђења поузданости поменутих података, законодавац је одредбама Закона о пребивалишту и боравишту грађана предвидео могућност пасивизирања адресе која у суштини значи да ће надлежни орган у својој евиденцији означити да лице не станује на пријављеној адреси пребивалишта односно боравишта. На захтев суда, органа државне управе, другог органа или организације, као и другог правног или физичког лица, које има оправдан правни интерес, надлежни орган врши проверу чињенице сталног становања, односно привременог боравка на адреси на којој је грађанин пријавио пребивалиште, односно боравиште. Ако утврди да грађанин не станује на адреси на којој има пријављено пребивалиште, односно боравиште или ако утврди да је приликом пријаве пребивалишта односно боравишта дао неистините податке, надлежни орган доноси решење којим пасивизира адресу пребивалишта, односно боравишта⁸⁴. Пасивизирање адресе пребивалишта односно боравишта грађана још један је посао из категорије полицијских послова у којем се читава сложеност природе ових послова. Наиме, да би надлежан полицијски орган покренуо управни поступак и донео управно решење којим пасивизира пријављену адресу пребивалишта односно боравишта неког лица, исти мора низом управних радњи проверити и утврдити да то лице не живи на

⁸⁴вид. чл. 18 Закона о пребивалишту и боравишту грађана („Сл. гласник РС“, бр. 87/2011)

пријављеној адреси. Дакле, обављање и овог полицијског посла подразумева предузимање међусобно испреплетених управних радњи и управно-регулаторних делатности, а што онемогућава дефинисање природе ових послова као чисто управних радњи, односно управно-регулаторних делатности.

Будући да је правилно утврђивање чињеница које претходе и на којима се заснивају управне одлуке *conditio sine qua non* законите управне одлуке којом се решава о правима једног лица, аутор је мишљења да је неопходно правним прописима прецизније регулисати управне радње полиције.

2. Практични аспект полицијске делатности

Када узмемо у обзир све напред наведене надлежности Министарства унутрашњих послова, чињеницу да је држава са једне стране носилац доминације, а у исти мах и носилац регулације, аутор указује на одређена дешавања у не тако далекој прошлости наше државе, при чему је јасно да се полиција показује као *establishment* заштите целокупног јавног поретка. Како је још правилно уочио Хегел, који је још тада полицију посматрао много шире, те је по његовом схватању полиција обухватала читаву област управног деловања државе на подручју грађанског друштва, за разлику од тадашњих либералних концепција по којима се државни апарат, а уз њега и полиција, сводила на функцију ноћног чувара, јасно је да је полиција у савременом, демократском друштву *conditio sine qua non* реализације концепта правне државе и владавине права.

Републику Србију су у мају 2014. године захватиле велике поплаве које су довеле до брзог и великог повећања нивоа великих река у Западној, Југо-западној, Централној и Источној Србији, на Сави, Тамнави, Колубари, Јадру, Западној Морави, Великој Морави, Млави и Пеку, због чега је била проглашена ванредна ситуација. Управо у оквиру националног система заштите и спасавања у ванредним ситуацијама делује припадници Министарства унутрашњих послова, те је на евакуацији и пружању помоћи угроженима дневно просечно ангажовано око 7.300 припадника МУП-а, више службених и теретних возила, чамаца, као и хеликоптера, те је јасно да су својим деловањем спасили људске

животе, учинили да укупна материјална штета на угроженим подручјима буде мања, као и да санирање последица поплава буде доста лакше⁸⁵.

Ако се водимо добро познатом дефиницијом да је ћелија основна јединица грађе и функције свих живих бића, јасно је да је породица основна јединица грађе и функције целокупног друштва, те да је доношењем (2016) и применом (јун 2017) Закона о спречавању насиља у породици појачана улога полиције у супротстављању насиља у породици. Многа истраживања показују да је од инкриминације кривичног дела насиље у породици у наш казнени систем 2002. године, у званичним евиденцијама полиције, јавног тужилаштва и суда ова друштвено-негативна појава вишеструко порасла⁸⁶. Одредбом члана 15 Закона о спречавању насиља у породици, у првом ставу, прописано је да надлежни полицијски службеник мора да могућем учиниоцу који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције пружи прилику да се изјасни о свим битним чињеницама, да прикупи потребна обавештења од других полицијских службеника, одмах процени ризик непосредне опасности од насиља у породици и да, под условима одређеним Законом, изрекне хитну меру за спречавање насиља у породици. Хитне мере које се могу изрећи су: **мера привременог удаљења учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој**. Наиме, ако после процене ризика установи непосредну опасност од насиља у породици, надлежни полицијски службеник доноси наређење којим изриче хитну меру учиниоцу који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције. Неопходан услов за изрицање хитних мера, поред урађене процене ризика⁸⁷ која указује на непосредну опасност од насиља у породици, је и то да је могући учинилац доведен, а самим тим и задржан због

⁸⁵Извештај о елементарној непогоди – поплави која је задесила Републику Србију и мерама које су предузете ради спасавања становништва и одбране угрожених места од поплава, Влада Републике Србије, Службени гласник РС, бр.54/14

Полиција данас, Часопис МУП Србије, Београд, 2014.

Разорне поплаве изазвале ванредну ситуацију у Републици Србији, Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације, 2014.

⁸⁶више: Саша Марковић, Поједина искуства у примени Закона о спречавању насиља у породици у организацији правосуђа и ефикасност судске заштите, Европски стандарди и стање у Србији, Златибор, 2018. стр.245-260

⁸⁷Појам ризика од насиља у породици требао да се одреди као вероватноћа (могућност)настанка насиља. Међутим, наш законодавац препознаје непосредну опасност од насиља у породици, која не мора да значи да је до насиља дошло него да постојимогућност да неко по први пут учини насиље. Саша Марковић, Стратегија супротстављања насиљу у породици, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 3/2019, стр. 1091

вођења поступка, тј. да је присутану просторијама подручне полицијске управе у време доношења наређења. Дакле, хитне мере се не могу изрећи могућем учиниоцу који није доступан полицијским службеницима, односно који се не налази у службеним просторијама полиције.⁸⁸ Циљ ових хитних мера које се изричу од стране полицијског службеника јесте управо превенција, тј. да делују у циљу спречавања чињења насиља по први пут или понављања таквог понашања. Такође, треба да делују и у односу на друге да се уздрже од вршења таквих понашања, при чему је јасно да се ради о специјалног и генералној превенцији. Хитне мере, осим поменутог циља, имају за циљ да штите жртву насиља, али и могућег учиниоца јер их својим постојањем и деловањем спречавају у чињењу и понављању насиља и следом тога штите их од трпљења тежих законских последица.

Као што је већ у раду наведено, делатност полиције састоји се и у обављању одређених управних послова, при чему Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова⁸⁹ прописује евиденцију примењених овлашћења, евиденцију догађаја, евиденцију наредаба, евиденцију захтева за покретање прекршајног поступка и споразума о признању прекршаја, евиденцију лица и догађаја везаних за спортске приредбе, евиденцију јавних скупова, евиденцију привремено одузетих предмета, евиденције у области приватног обезбеђења и детективске делатности, евиденције у области безбедоносних провера, као и евиденције у области издавања личних исправа. Како је у савременом свету улога управе постала незаобилазна будући да управо она одлучује о правима, обавезама, правним интересима, издаје потврде, уверења, сертификате, дозволе, забране... има је свуда, увукла нам се у све поре живота, јасно је да су грађани управо усмерени на полицију ради реализације и добијања уверења и других исправа о којима исти воде службени евиденцију. У том смислу, јавноправни орган, тачније орган Министарства унутрашњих послова, мора у свом раду користити и одредбе Закона о општем управном поступку.⁹⁰ Поменути закон, у члану 29 јасно уређује да органи издају странкама, на усмени или писани захтев, уверења и друге исправе (сертификате, потврде итд.) о чињеницама о којима воде службену евиденцију у складу са

⁸⁸ Саша Марковић, Стратегија супротстављања насиљу у породици, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 3/2019, стр. 1089

⁸⁹ Службени гласник Републике Србије, бр. 24/2018

⁹⁰ Службени гласник Републике Србије, бр. 18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење

законом. У случају да орган није водио евиденцију о чињеницама о којима је по закону био дужан да је води, то га даље не ослобађа дужности да на захтев странке изда уверење, тј. другу исправу, у ком случају треба да претходно на други начин утврди постојање чињеница о којима странка тражи да јој се изда уверење.⁹¹ У противном, странка би била упућена да изводи *probatio diabolica* у циљу потпуне заштите свог права и правног интереса. Уверења, односно друге исправе, о којима се при Министарству унутрашњих послова води службена евиденција имају значај јавне исправе⁹² под условом да су издате у складу са подацима из одговарајуће службене евиденције, а сагласно начелу поузданости. Будући да је реч о подацима о којима службену евиденцију води орган од кога се уверење или друга исправа тражи, он ће бити у стању да по правилу, истог дана и изда тражено уверење, односно другу исправу.⁹³ Крајњи рок за испуњење ове дужности износи по *ius cogens* ЗУП-а осам дана од дана подношења захтева, осим када је прописом којим је уведена службена евиденција одређен краћи рок. С тим у вези може се десити, а у пракси су чести случајеви, да орган у законском року не изда никакву исправу, а не донесе ни решење којим одбија захтев странке. Такву ситуацију ЗУП изједначава са одбијањем захтева, такозвано ћутање администрације, против којег је допуштена жалба.

Такође, када говоримо о практичном аспекту делатности припадника МУП-а и евиденцији коју Министарство унутрашњих послова води о лицима и догађајима везаних за спортске приредбе, а у циљу спречавања насиља, те да у ту сврху прикупља и обрађује податке о учесницима спортске приредбе који се недолично и насилно понашају на истој, податке о догађајима везаних за спортску приредбу, податке о организаторима спортских приредби, навијачима и навијачким групама, као и изречене казне и заштитне мере, аутор наглашава следеће. Несумњиво је да друштвени значај спорта и дешавања у вези са спортом огроман, док опет, као мач са две оштрице, дешавања у вези са спортом постају позорница за вршење различитих облика насиља и недоличног понашања. На основу тога се апострофира важност изградње правних и безбедносних механизма за несметано

⁹¹ВСХ, У.бр. 1461/71 од 9.12.1971. године

⁹²Уверење Министарства унутрашњих послова о пребивалишту, односно боравишту, има значај јавне исправе, то орган управе коме је то уверење послужило као основ за доношење решења, а ни суд у управносудском поступку нису овлашћени да могу у погледу законитости боравка утврђивати ни прихватити другачије чињенично стање од оног које је садржано у том уверењу. УСЦГ, У. 3302/15 од 7.6.2016. године

⁹³Зоран Томић, Коментар Закона о општем управном поступку са судском праксом и регистром појмова, друго преправљено и знатно допуњено издање, Службени гласник, Београд, 2019. стр. 269

одржавање спортских приредби, којима се мобилише читаво друштво, како на страни вршења насиља, тако и на страни његовог сузбијања. Наиме, сведоци смо да приликом сваке куповине карата за фудбалску утакмицу у којој су ривали, или једни од учесника, фудбалски клуб Партизан или фудбалски клуб Црвена Звезда, лице мора дати на увид своју личну карту или други документ којим ће потврдити свој идентитет, а све управо са напред поменутиим циљем — обзиром на све бројније облика нереда, насиља, недоличних облика понашања, па и вршења кривичних дела и прекршаја који су везани за одржавање спортске приредбе⁹⁴. Стога је и Република Србија у покушају да спречи и сузбије овакве облике недоличног понашања 2003. године донела посебан Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Ratio legis законодавца је био ефикасна интензивна борба против насиља на спортским приредбама. Овим су законом уређени односи спортских удружења, клубова и појединаца, као и систем права, обавеза и одговорности за организаторе, учеснике или посматраче спортских манифестација. С тим у вези, аутор наглашава и меру безбедности из Кривичног законика⁹⁵ Републике Србије из члана 89б, забрана присуствовања одређеним спортским приредбама⁹⁶. Поменута мера извршава се тако што је учинилац кривичног дела дужан да се непосредно пре почетка времена одржавања одређених спортских приредби лично јави службеном лицу у подручној полицијској управи, односно полицијској станици, на подручју на којем се учинилац затекао и да борави у њиховим просторијама за време одржавања спортске приредбе. Обзиром да су у Републици Србији ратификовани међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права саставни део правног поретка и да се непосредно примењују, аутор указује да је значај овог питања сагледан и са становишта Европе, оличен у виду Европске конвенције о људским правима и основним слободама (1950) као и Конвенције Савета Европе о насиљу и недоличном понашању на спортским приредбама, а посебно на фудбалским утакмицама, са Препорукама (1985). За област јавних скупова и спортских приредби, као начина остварења људског права на слободу јавног окупљања, интересантни су делови којима се експлицитно, али и имплицитно,

⁹⁴ Драган Јовашевић, Ана Батричевић, Сузбијање насиља навијача на спортским приредбама, *Facta Universitatis-series: Physical Education and Sport*, vol. 11, бр.3, 2013. стр.227-237

⁹⁵ Службени гласник Републике Србије, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

⁹⁶ Суд може учиниоцу кривичног дела изрећи меру забране присуствовања одређеним спортским приредбама, када је то ради заштите опште безбедности неопходно.

дотиче ова правна материја у Европској конвенцији. Наиме, у Европској конвенцији се јамчи право на слободу окупљања сваког човека самостално и у заједници са другим људима. Међутим, право на слободу окупљања може бити оствариво на миран односно ненасиљан начин. Отуда се организатори и учесници јавних скупова и спортских приредби, који користе насиље и насилна средства за реализацију својих циљева, не могу позивати на одредбе Европске конвенције којима се гарантује право на слободу јавног окупљања и удруживања са другим људима.

Након трагедије на Хејселу⁹⁷, а под окриљем Савета Европе донета је Конвенција о насиљу и недоличном понашању гледалаца на спортским приредбама, посебно на фудбалским утакмицама, при чему је *ratio legis* код доношења Европске конвенције о насиљу и недоличном понашању огледао се у настојању њених твораца да, на међународном односно европском нивоу, пропишу стандарде и правила поступања у циљу спречавања вршења насиља на спортским приредбама и фудбалским утакмицама. Отуда се ова Конвенција сматра кровним европским правним инструментом којим су постављени темељи у борби против насиља ове врсте. До данашњег дана она се сматра актуелним правним инструментом чије одредбе обавезују све државе потписнице.

⁹⁷Трагедија на фудбалском стадиону Хејсел догодила се 29.маја 1985. године у Бриселу када је погинуло 39 навијача Јувентуса, док је 600 њих остало повређено. Ова трагедија ће остати упамћена као једна од највећих фудбалских трагедија свих времена. Стотине милиона људи пратило је финале Купа шампиона између Ливерпула и Јувентуса када су навијачи Ливерпула пробили ограду и сабили Јувентусове фанове у крај, што је проузроковало пад зида од три метра где је већина погинула, док су остали страдали у обрачуима, од стране ножева и каменица, а неки су страдали у свеопштем стампеду. Преузето са: https://sr.m.wikipedia.org/sr/Tragedija_na_Hejselu

ЗАКЉУЧАК

Сумирајући претходно излагање наведено у реферату мастер рада под називом „Делатност Министарства унутрашњих послова Републике Србије“ може се закључити да је функција и делатност полиције вишефункционална активност различитог садржаја. Све управне радње и управно-регулаторне делатности које полиција предузима приликом откривања и расветљавања кривичних дела и прекршаја, обезбеђења доказа, јавних скупова, личности, објеката и простора, одржавања јавног реда и мира, контрола државне границе, безбедоносна заштита Министарства, издавање решења, уверења и других исправа о којима се води службена евиденција, заштита и стварање услова за заштиту људских права и слобода, уз уједно и овлашћење да у одређеним ситуацијама исте ограничава, представљају објективизацију законских овлашћења.

Законодавни оквир, и поред скорашњих измена који је допринео хармонизацији са међународним стандардима, и даље није на задовољавајућем нивоу. Сваки корак ка доброј и организованој делатности Министарства унутрашњих послова је у правом смеру, сваки донети правни акт у смислу уређења делатности полиције, сваки покушај поправљања корумпираног, дискриминаторног, нетранспарентног и инертног система је добар покушај. Међутим, за разумевање сложене природе делатности полиције није довољно само посматрати исту у класичном контексту заштите јавног поретка и слободе и права грађана, већ много шире. Илустрације ради, без обзира колико је племенит и вредан конкретан циљ, не сме се изгубити из вида да нека понашања једноставно нису прихватљива да би се тај циљ постигао. Ово правило посебно важи у контексту рада полиције, чији положај и улога у друштву је чине једним од кључних субјеката правног система, али и кроз чије деловање се можда најексплицитније манифестује колико се заправо поштују принципи владавине права у једном друштву. С тим у вези, иако спровођење правде по добро познатој максими Макијавелија „*циљ оправдава средство*“ може бити примамљиво, службеници полиције морају бити свесни да ниједан циљ није толико вредан да би ради његовог остварења они могли и требали да посегну ка незаконитим средствима, а имајући у виду бројност и недореченост прописа којим се уређује њихова делатност, као и чињеницу испреплетаности управних радњи и управно-регулаторне делатности које обављају, аутор је мишљења да иако је реч о осетљивој

области, ни претерано нормативизма није добро, те да је потребно у том смислу поједноставити правну регулативу и процедуру.

Такође, обзиром да полиција постоји одавнина, обзиром да је нормативни оквир постављен те да га је потребно само мало систематизовати најадекватније је завршити речима Џона Милтона: „Немојте кривити природу, она је своју улогу одиграла, сада ви одиграјте своју“.

ЛИТЕРАТУРА

1. Предраг Димитријевић, Управно право - општи део, Медивест, Ниш, 2017.
2. Ратко Марковић, Управно право, Београд, 2002.
3. Невенка Бачанин, Управно право, Крагујевац, 2002.
4. Стеван Лилић, Органски појам управе, Анали Правног факултета у Београду, бр. 1-4/1983.
5. Богољуб Милосављевић, Управно право са текстовима Закона о општем управном поступку и Закона о управним споровима, једанаесто ажурирано издање, Пројурис, Београд 2018.
6. Слободан Милетић, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2016.
7. Коста Кумануди, Административно право, Београд, 1921.
8. Бранко Лештанин, Жељко Никач, Коментар Закона о полицији, Пословни биро, Београд, 2016.
9. The Oxford Dictionary: A New English Dictionary on Historical Principles, Oxford: Clarendon Press, 1933, Vol. VII.
10. Rob I. Mawby, Comparative policing issues: The British and American System in International Perspective, Unwin Hyman, London, 1990.
11. Петар Булатовић, The performance of police duties in the context of the principles governing the operation of the state administrative authorities, Law-theory and practice, No. 1/2021.
12. David Bayley, Patterns of policing – A comparative international analysis, New Brunswick: Rutgers University Press, 1990.
13. Милан Петровић, Милош Прица, Посебно управно право с међународним управним правом, 2020.
14. Драган Милидраговић, Ненад Милић, Резултати и проблеми полиције општенадлежностиу сузбијању криминала, УДК: 343.85(497.11) 351.74/.76 doi:10.5937/nabero24-19545.
15. Богољуб Милосављевић, Наука о полицији, Полицијска академија, Београд, 1997.

16. Симоновић Бранислав, Истраживање ставова припадника криминалистичке полиције Муп-а Републике Србије о стратешком приступу сузбијања криминала, Безбедност, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Београд, 1/2011.
17. Милан Милошевић, Синиша Достић, Сарадња граничних полиција земаља Европске уније-пример СР.Немачке и Пољске, Страни правни живот, бр.2/2009.
18. Ненад Бановић, Небојша Пурић, Синиша Достић, Осврт на историјат, садашњост и перспективе развоја граничне полиције у Републици Србији, Безбедност, бр. 1-2/2009.
19. Дане Субошић, Организација и послови полиције, Београд, 2010.
20. Извештај о елементарној непогоди – поплави која је задесила Републику Србију и мерама које су предузете ради спасавања становништва и одбране угрожених места од поплава, Влада Републике Србије, Службени гласник РС, бр.54/14.
21. Полиција данас, Часопис МУП Србије, Београд, 2014.
22. Разорне поплаве изазвале ванредну ситуацију у Републици Србији, Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације, 2014.
23. Саша Марковић, Поједина искуства у примени Закона о спречавању насиља у породици у организацији правосуђа и ефиканост судске заштите, Европски стандарди и стање у Србији, Златибор, 2018.
24. Саша Марковић, Стратегија супротстављања насиљу у породици, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 3/2019.
25. Саша Марковић, Стратегија супротстављања насиљу у породици, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 3/2019.
26. Драган Јовашевић, Ана Батричевић, Сузбијање насиља навијача на спортским приредбама, *Facta Universitatis-series: Physical Education and Sport*, vol. 11, бр.3, 2013.
27. Зоран Томић, Коментар Закона о општем управном поступку са судском праксом и регистром појмова, друго преправљено и знатно допуњено издање, Службени гласник, Београд, 2019.
28. Edmunds, T. (2007). *Security sector reform in transforming societies: Croatia, Serbia and Montenegro*. Manchester: Manchester University Press

29. Grizold, A. (1994). The Concept of National Security in the Contemporary World. *International Journal on World Peace*, Vol.11, No.3.

Формалноправни извори

1. Устав Републике Србије (Службени гласник Републике Србије бр. 98/2016)
2. Закон о полицији (Службени гласник Републике Србије, бр.6/2016, 24/2018 и 87/2018)
3. Закон о државним службеницима (Службени гласник Републике Србије, бр.79/2005, 81/2005- испр., 83/2005- испр., 64/2007, 67/2007- испр.,116/2008, 104/2009, 99/2014, 94/2017, и 95/2018)
4. Закон о министарствима („Сл. Гласник РС“, бр. 128/2020)
5. Уредба о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама владе("Сл. гласник РС", бр. 81/2007- пречишћен текст, 69/2008, 98/2012, 87/2013, 2/2019 и 24/2021)
6. Закон о државној управи („Сл. Гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др. закон)
7. Закон о унутрашњим пословима Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 44/91)
8. Кривични законика Републике Србије (Службени гласник Републике Србије, број: 85/2005, 88/2005-ИСПР; 107/2005-ИСПР, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019)
9. Закона о спречавању насиља у породици
10. Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама
11. Закључак Владе Републике Србије 05 бр. 020-5906/02 од 11.04.2002. године
12. Кодекс полицијске етике (Службени гласник РС, бр. 17/17)
13. Правилник о начину и условима примене полицијских овлашћења према малолетним лицима ("Службени гласник РС", број 83/2019)
14. Информатор о раду Министарства унутрашњих послова, 2022.
15. Правилник о полицијским овлашћењима ("Службени гласник РС", број 41 од 11. 06. 2019)
16. Правилник о начину обављања појединачних полицијских послова ("Сл. гласник РС", бр. 63/2018 и 72/2018)

17. Упутство о организовању послова и начину рада полиције у заједници, на секторима и полицијским одељењима
18. Закон о граничној контроли („Сл. гласник РС“, бр. 24/2018)
19. Правилник о начину вршења надзора државне границе и начину издавања, изгледу и садржају аката које полицијски службеници сачињавају приликом обављања послова надзора државне границе ("Сл. гласник РС", бр. 65/2018)
20. Правилник о начину поступања граничне полиције приликом утврђивања и решавања граничног инцидента и повреде државне границе ("Службени гласник РС", бр. 42/2018)
21. Закон о безбедности саобраћаја на путевима (Службени гласник Републике Србије,бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013- одлука УС, 55/2014, 96/2015-др. закон, 9/2016-одлука УС, 24/2018, 41/2018, 41/2018-др. закон и 87/2018)
22. Закона о пребивалишту и боравишту грађана („Сл. гласник РС“, бр. 87/2011)

Интернет извори

1. [Организација \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs)
2. [IOR+avgust+2022+cir.pdf \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/ior+avgust+2022+cir.pdf)
3. [IOR+avgust+2022+latinica.pdf \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/ior+avgust+2022+latinica.pdf)
4. [Služba za otkrivanje ratnih zločina \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/sluzba-za-otkrivanje-ratnih-zlocina)
5. [Služba za kriminalističko-obaveštajne poslove i prikrivene islednike \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/sluzba-za-kriminalisticko-obaveštajne-poslove-i-prikrivene-isljednike)
6. [Nacionalni kriminalističko-tehnički centar \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/nacionalni-kriminalisticko-tehnicki-centar)
7. [Управа саобраћајне полиције \(mup.gov.rs\)](http://mup.gov.rs/uprava-saobraćajne-policije)
8. <http://www.mup.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/ojdpp/Uprava+granice+policije>
9. https://sr.m.wikipedia.org/sr/Tragedija_na_Hejselu

Сажетак и кључне речи

Обзиром на улогу и значај коју област унутрашњих послова има у функционисању савремених држава и друштва, предмет овог рада јесте делатност Министарства унутрашњих послова Републике Србије, са посебним освртом на делатност различитих врста полиције у саставу Дирекције полиције. Имајући у виду хетерогеност делатности Министарства унутрашњих послова, аутор је настојао да кроз рад изврши свеобухватну анализу и направи разлику између управних радњи и управно-регулаторне делатности, како опште тако и посебних врста полиције у саставу Министарства.

У првом делу мастер рада под називом Делатност Министарства унутрашњих послова Републике Србије аутор је обрадио питања појма унутрашњих послова, министарства, органе у саставу министарства, организационе структуре, као и врсте министарстава у Републици Србији.

Надаље је дат преглед организације полиције с акцентом на историјски развој, надлежност и организационе јединице у саставу Дирекције полиције. У оквиру надлежности обрађена су питања појмовног одређења и природе полицијских послова, уз дистинкцију управних и фактичких послова и упоредну анализу позитивноправних решења у сфери полицијске делатности.

У раду је сагледан практични аспект примене неких полицијских овлашћења у обављању полицијских послова, улога Министарства унутрашњих послова у спречавању и отклањању последица природних непогода у Републици Србији, улога у погледу спречавања насиља у породици, сузбијања насиља на спортским приредбама, као и издавања уверења о чињеницама о којима се при Министарству води службена евиденција.

Кључне речи: Министарство, полиција опште надлежности, посебне врсте полиције, управни послови полиције, фактички послови полиције

Summary and key words

- Activities of the Ministry of Internal Affairs in Republic of Serbia-

Considering the role and importance of the field of internal affairs in the functioning of modern states and society, the subject of this paper is the activity of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Serbia, with special reference to the activity of different types of police within the Directorate of Police. Bearing in mind the heterogeneity of the activities of the Ministry of Internal Affairs, the author tried to perform a comprehensive analysis and differentiate between administrative and factual activities, both general and special types of police within the Ministry.

In the first part of the master's thesis entitled Activities of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Serbia, the author dealt with the issues of the concept of internal affairs, ministries, bodies within the ministry, organizational structure, as well as the types of ministries in the Republic of Serbia.

Furthermore, an overview of the organization of the police is given with an emphasis on historical development, jurisdiction and organizational units within the Police Directorate. Within the jurisdiction, issues of conceptual definition and nature of police work were addressed, with a distinction between administrative and factual work and a comparative analysis of positive legal solutions in the sphere of police activity.

The paper examines the practical aspect of the application of some police powers in the performance of police duties, the role of the Ministry of the Interior in preventing and eliminating the consequences of natural disasters in the Republic of Serbia, the role in preventing domestic violence, suppressing violence at sports events, as well as issuing certificates of facts on which official records are kept at the Ministry.

Key words: Ministry, police of general jurisdiction, special types of police, administrative duties of the police, factual duties of the police

БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА

Милош Марковић рођен је 22.августа 1997. године. У Лесковцу је 2016.године завршио Гимназију на друштвено-језичком смеру. Основне студије на Правном факултету Универзитета у Нишу завршио је 2021.године са просечном оценом 9.87, као један од добитника стипендије Доситеја коју додељује Министарство омладине и спорта. Након завршених основних академских студија уписује мастер студије права – смер унутрашњих послова. Кандидат обавља приправнички стаж у адвокатској канцеларији у Нишу. Течно говори енглески, а служи се и немачким језиком.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА**

Име и презиме аутора мастер рада: _____

Наслов мастер рада: _____

Ментор: _____

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, _____

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом _____

пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: _____

У Нишу, _____

Потпис аутора
